

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ครั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยการศึกษา
แนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ เพื่อให้การดำเนินงานศึกษาวิจัยเป็นไปอย่างถูกต้อง ผู้วิจัยได้ศึกษา
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ลูกเสือและการลูกเสือ

1.1 ความหมายของลูกเสือและการลูกเสือ

1.2 ประวัติลูกเสือโลก

1.3 ประวัติลูกเสือไทย

1.4 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

2. การบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

2.1 ด้านการบริหารกิจกรรม

2.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.4 ด้านหลักสูตร

3. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

5. กรอบแนวคิดคิดในการวิจัย

ประวัติลูกเสือและการลูกเสือ

ความหมายของลูกเสือ

คำว่าลูกเสือ (Boy Scout) และการลูกเสือ (Scouting) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เปลื้อง ณ นคร (2516 : 412) ให้ความหมายไว้ว่าลูกเสือหมายถึงเด็กที่อยู่ในขณะที่ตั้งขึ้นสำหรับอบรมให้เป็นพลเมืองดีส่วน

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2531 : 731) ให้ความหมายว่าลูกเสือคือสมาชิกแห่งองค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกหัดอบรมบ่มนิสัยเด็กชายให้เป็นพลเมืองดีตามจารีตประเพณีมีอุดมคติและความรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น

อภิข จันทวิมล (2529 : ก) ให้คำนิยามว่าการลูกเสือเป็น โรงเรียนสอนวิชาหน้าที่พลเมืองด้วยการให้ความรู้ในเชิงพราน (Wood Craft) ซึ่งหมายถึงความรู้เกี่ยวกับสัตว์และธรรมชาติ

สำนักงานลูกเสือโลก (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2529 : 30) ให้คำนิยามว่าการลูกเสือคือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีมีวินัยมีคุณธรรมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองและไม่กีดกันในเรื่องศาสนาและเชื้อชาติ

ความหมายของการลูกเสือ

สมรรถไชย ศรีภักดิ์ และคณะ (2531 : 1) ได้ให้ความหมายของการลูกเสือไว้ว่าการลูกเสือคือการอบรมสั่งสอนฝึกฝนให้เด็กเป็นพลเมืองดีของชาติและวิเคราะห์คำว่า Scout ว่ามาจากความหมายดังนี้

- S ย่อมาจาก Sincerithy แปลว่า ความจริงใจ
- C ย่อมาจาก Courtesy แปลว่า ความสุขอ่อนโยน
- O ย่อมาจาก Obedience แปลว่า การเชื่อฟัง
- U ย่อมาจาก Unity แปลว่า ความเป็นใจเดียวกัน
- T ย่อมาจาก Thrifty แปลว่า ความมัธยัสถ์

จรวพร ธรินทร์ (2537 : 20) ได้อธิบายความหมายของการลูกเสือไว้ค่อนข้างชัดเจนว่าการลูกเสือเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมโดยใช้กระบวนการลูกเสือที่ทำให้เกิดการพัฒนาค้นเองมีคุณธรรมและจริยธรรมวัฒนธรรมอันดีงามเคารพในสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ระบอบประชาธิปไตยและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง

จเร สัตยารักษ์ (2544 : 10) ให้ความหมายว่า ลูกเสือมีความหมายสองนัยคือ นัยหนึ่งหมายถึง องค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน และอีกนัยหนึ่งหมายถึงสมาชิกขององค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกหัดอบรมเด็กให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ส่วนการลูกเสือให้ความหมายในลักษณะที่เป็นองค์การและกิจกรรมสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็น

พลเมืองดี มีคุณธรรมเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีความอดทน การมีชีวิตในสังคมที่สงบสุข มีน้ำใจ มีคุณธรรมและเคารพในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างมีความสุข

จากความหมายข้างต้นคำว่าลูกเสือมีความหมายได้สองนัยกล่าวคือ นัยหนึ่งหมายถึงองค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน และอีกนัยหนึ่งหมายถึงสมาชิกขององค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกหัดอบรมเด็กให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นส่วนคำว่าลูกเสือมีความหมายในลักษณะที่เป็นองค์การและกิจกรรมสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมเป็นผู้นำผู้ตามความอดทนการมีชีวิตอยู่ในสังคมที่สงบสุขมีน้ำใจมีคุณธรรม มีความรักและเคารพในสถาบันชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์มีชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้

ประวัติลูกเสือ

1. การลูกเสือโลก การลูกเสือโลกได้กำเนิดขึ้นเป็นแห่งแรกของโลก โดยลอร์ดเบเดน โพเอลล์ (Lord Baden Powell) ที่ประเทศอังกฤษ เมื่อปี พ.ศ. 2450 (ค.ศ. 1907) หลังสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยแซนเฮิร์สต์ ได้รับการแต่งตั้งเป็นร้อยตรีในกองทัพบกอังกฤษ และได้เดินทางไปประจำการที่ประเทศอินเดีย และประเทศแอฟริกาใต้ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ในแอฟริกาใต้ ชาวอังกฤษได้เกิดความขัดแย้งกับชนพื้นเมืองอยู่ตลอด โดยเฉพาะชนพื้นเมืองที่โหดร้ายคือชนเผ่าอาซันดี ได้รับคำสั่งให้ไปปราบปรามก็เป็นผลสำเร็จได้ใช้ความสามารถในการสอดแนมและการสะกดรอยและได้แต่งหนังสือเรื่องการสอดแนมทางทหาร

ต่อมาเมื่อเหตุการณ์ที่สืบเนื่องจากการรบกับพวกบัวร์ (Boar) ในการรักษาเมืองมาฟิงคิง (Mafeking) ที่แอฟริกาใต้ในปี พ.ศ. 2442 ลอร์ดเบเดน โพเอลล์ได้ตั้งกองทหารเด็กให้ช่วยสอดแนมการรบจนรบชนะเข้าศึก เมื่อกลับไปประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2450 จึงได้ทดลองนำเด็กชาย 20 คน ไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี (Brownsea Island) ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศอังกฤษเป็นเวลา 9 คืน โดยแบ่งเด็กเป็นหมู่ ๆ ละ 5 คนมีนายหมู่รับผิดชอบเรื่องความปลอดภัยและการปฏิบัติในหมู่ของตนปรากฏว่าได้ผลดีมาก ในทางปฏิบัติจึงถือว่าการลูกเสือได้เริ่มตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2450 และมีการขยายตัวแพร่หลายอย่างรวดเร็วและเจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับการปฏิบัติในหมู่ของตนปรากฏว่า เด็กรู้จักหน้าที่รับผิดชอบแสดงให้เห็นว่าระบบหมู่เป็นวิธีการที่ถูกต้องในการฝึกอบรมเด็กและเด็กทุกคนไม่ว่าจะมาจากครอบครัวมีฐานะใดต่างชอบการอยู่ค่ายพักแรมและกิจกรรมกลางแจ้งวิธีที่ได้ผลดีที่สุดในการศึกษาวิชาลูกเสือการปฏิบัติและโดยการเล่นเกมที่ได้ผลดีตามที่คาดหมายไว้ ปีพ.ศ. 2451 ลอร์ดเบเดน โพเอลล์ จึงได้ตั้งกองลูกเสือขึ้นเป็นครั้งแรกของโลก ที่ประเทศอังกฤษ

2. การลูกเสือไทย กิจการลูกเสือไทยถือกำเนิดโดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 เมื่อครั้งพระองค์มีพระชนมายุ 14 พรรษา ได้เสด็จไปศึกษา ณ ทวีปยุโรป

ทรงศึกษา ภาษาอังกฤษ ณ แอสกอด ศึกษาวิชาฝ่ายพลเรือนในมหาวิทยาลัยออกฟอร์ดและวิชาทหารบกที่โรงเรียนแซนด์เฮิร์สต์ ทรงศึกษาอยู่นานถึง 9 ปี และระหว่างที่ทรงศึกษาอยู่ ได้ทรงเรียนรู้ถึงการสู้รบเพื่อรักษาเมืองมาฟิงิง ของลอร์ดเบเคล โพลล์โดยใช้กองทหารเด็กเป็นกำลังช่วยเหลือ ซึ่งปรากฏว่าได้ผลดีมากเมื่อพระองค์เสด็จนิวัติสู่ประเทศไทย เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2445 ในเวลานั้นทรงมีพระชนมายุ 22 พรรษา เมื่อทรงเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดตั้งกองเสือป่าเมื่อวันเสาร์ที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2454 ทรงพระราชทานคำขวัญว่า "แม่หวังตั้งสงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ ศัตรูกล้ามาประจัญจะอาจสู้ริบสูญตาย" และหลังจากนั้นอีก 2 เดือนทรงจัดตั้งกองลูกเสือขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรกที่ โรงเรียนมหาดเล็กหลวง (โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยในปัจจุบัน) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 ขนานนามว่า กองลูกเสือกรุงเทพฯที่ 1 และถือว่าวันที่ 1 กรกฎาคมเป็นวันกำเนิดลูกเสือไทย ทรงพระราชทานคติพจน์ให้แก่คณะลูกเสือแห่งชาติ "เสียชีพอย่าเสียสัตย์"

ลูกเสือคนแรกคือ "นายซัพพ์ บุนนาค" (ต่อมารับพระราชทานยศเป็นนายลิจิต สารสนอง) เพราะเป็นผู้กล่าวคำปฏิญาณของลูกเสือได้เป็นคนแรก จึงมีพระบรมราชโองการว่า "อ้ายซัพพ์เอ็งเป็นลูกเสือแล้ว" พระองค์ทรงดำริก่อตั้ง "เนตรนารี" หรือที่เรียกว่า ลูกเสือหญิงขึ้นมา พระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือ "แบบสั่งสอนเสือป่าและลูกเสือ" เพื่อใช้เป็นแบบเรียนในการอบรมลูกเสือต่อไป

กิจการลูกเสือไทยเจริญรุ่งเรืองมากเพราะพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำเนินการด้วยพระองค์เอง เป็นต้นว่าทรงตราระเบียบข้อบังคับลักษณะการปกครอง ทรงฝึกอบรมสั่งสอนด้วยพระองค์เอง โดยตลอดในระหว่างรัชกาลของพระองค์ ทรงพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณแก่คณะลูกเสือแห่งชาติ ได้แก่ทรงจัดตั้งสภาการมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติ และพระองค์ทรงดำรงตำแหน่งสภานายกทรงวางนโยบายให้มีการจัดตั้งกองลูกเสือขึ้นในโรงเรียนต่างๆทรงพระราชนิพนธ์แบบสั่งสอนเสือป่าและลูกเสือบทเพลงรักชาติบ้านเมืองทรงรับกองลูกเสือลอนดอนตะวันตกเฉียงใต้ (The South-west London Troop) ของอังกฤษไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และให้เป็นกองลูกเสือในพระองค์แห่งพระเจ้าแผ่นดินกรุงสยาม (The King of Siam Own) กับพระราชทานตราเครื่องหมายประจำกองด้วย เป็นรูปช้างเผือกยืนบนธงพื้นสีแดงซึ่งเป็นรูปคล้ายธงช้างเดิม

ต่อมากองลูกเสือได้ขยายตัวเป็นกลุ่มแต่ยังคงใช้ตราช้างยืนบนพื้นสีแดงเป็นตราประจำกลุ่มสืบมาในพ.ศ. 2455 ขยายกิจการลูกเสือไปตามมณฑลต่าง ๆ ทั้ง 18 มณฑล รวมมีกองลูกเสือ 162 กอง พ.ศ. 2456 โปรดให้กองลูกเสือบางกองเข้าฝึกซ้อมร่วมกับกองเสือป่าเสนาหลวงรักษา

พระองค์ พระองค์ทรงเข้าร่วมซ้อมรบด้วยพระองค์เองในคืนที่มีการซ้อมรบพระองค์ได้ออกลาดตระเวนและถูกลูกเสือมณฑลนครชัยศรีจับตัวและยึดพระมาลาไปได้พระองค์มิได้ทรงกริ้วแต่อย่างใดกลับชมเชยและมีพระบรมราชโองการประกาศชมเชยลูกเสือนครชัยศรีและยกย่องให้เป็นลูกเสือหลวงพระราชทานขลิบหมวกสีเหลืองประดับด้วยขนนกปักติดไว้ด้วยและเป็นลูกเสือรักษาพระองค์ (ผู้ที่จับพระองค์ได้คือ นายหม่อมสนิท บริสุทธิ์ลูกเสือแห่งกองมณฑลนครชัยศรี)

พ.ศ. 2457 พระราชทานธงประจำกองแก่กองลูกเสือมณฑลกรุงเทพฯและกองลูกเสืออื่นๆ กองลูกเสือที่ได้รับพระราชทานธงประจำกองในรัชกาลของพระองค์ นอกจากกองกรุงเทพฯ ที่ 1 (ลูกเสือหลวง) กองลูกเสือมณฑลกรุงเทพฯพระมหานครลูกเสือกองมณฑลนครชัยศรีที่ 1 (พระปฐมวิทยาลัย) พระราชทาน เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2457 ในการเสด็จทอดพระเนตรการประลองยุทธเสือป่าและลูกเสือกองลูกเสือมณฑลนครศรีธรรมราช พระราชทานเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2458 ในคราวเสด็จประพาสปักกิ่งได้กองลูกเสือมณฑลปัตตานี พระราชทานเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2458 กองลูกเสือมณฑลภูเก็ตพระราชทานเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2458 และกองลูกเสือมณฑลราชบุรี พระราชทานเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2467

วันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2457 พระราชทานเหรียญราชนิยมนให้แก่ลูกเสือ โทฟ้าย บุญเลี้ยง แห่งกองลูกเสือมณฑลสุราษฎร์ธานี อายุ 14 ปีซึ่งได้ช่วยชีวิตชายชราและเด็กหญิงม่องให้รอดพ้นจากความตายเมื่อเรือโดยสารล่มในปี พ.ศ. 2458 โปรดให้มีการประชุมสภานายกกรรมการจัดการลูกเสือมณฑลต่าง ๆ พร้อมด้วยสภากรรมการกลางขึ้นเป็นครั้งแรก ณ สโมสรเสือป่าสวนดุสิต และได้เสด็จมาประทับเป็นประธานที่ประชุมด้วยพระองค์เอง โปรดให้ตั้ง "กองฝึกหัดผู้กำกับลูกเสือในพระบรมราชูปถัมภ์" ขึ้นในบริเวณสโมสรเสือป่าเป็นสำนักศึกษาวิชาผู้กำกับลูกเสือทั่วไป พ.ศ. 2463 ส่งผู้แทนลูกเสือไทย 4 นายเข้าร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่โอลิมเปีย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ พ.ศ. 2465 คณะลูกเสือไทยสมัครเข้าเป็นสมาชิกคณะลูกเสือโลก เป็นประเทศที่ 3 ของโลกจึงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทั่วโลกและมีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ

สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (2541 : 2 - 6) กล่าวถึงประวัติลูกเสือไทยไว้ว่าสามารถแบ่งได้ 5 ยุคดังนี้

ยุคก่อตั้ง (พ.ศ. 2454 - 2468)

ในปีพ.ศ. 2454 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกองเสือป่าขึ้นให้ข้าราชการพลเรือนเข้ารับการศึกษาอบรมโดยมุ่งเน้นด้านจิตใจ มีความรักชาติ มีมนุษยธรรม มีความเสียสละ เมื่อกิจการเสือป่าได้เจริญก้าวหน้ามั่นคงแล้ว พระองค์ทรงมีพระราชดำริว่า บุตรของเสือป่าควรได้รับการฝึกอบรมให้เป็นพลเมืองดีตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งในยุคก่อตั้งพระองค์ทรงวางรากฐานการลูกเสือไทยไว้อย่างดี กิจการลูกเสือได้ขยายตัวทั่ว

ราชอาณาจักรซึ่งนอกจากได้พระราชทานคติพจน์ให้แก่คณะลูกเสือแห่งชาติแล้วทรงพระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่องหัวใจนักรบ เพื่อส่งเสริมกิจการลูกเสือไทยและทรงแต่งบทประพันธ์ ซึ่งคณะลูกเสือแห่งชาติได้นำมาแต่งเป็นเพลงหลายเพลง อาทิ เพลงสยามนุสติบทเพลงรักชาติบ้านเมือง และเพลงไทยรวมกำลังตั้งมั่น

ยุคส่งเสริม (พ.ศ. 2468 - 2482)

เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ได้มีเหตุการณ์ที่สำคัญคือ พ.ศ. 2470 ที่พระราชวังอู่ยานสราญรมย์ และครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2473 ณ ที่เดียวกันปี พ.ศ. 2476 ตั้งกองลูกเสือสังกัดกรมพลศึกษากระทรวงศึกษาธิการ และ พ.ศ. 2482 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลูกเสือขึ้นเป็นฉบับแรกและการเปิดการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ ซึ่งเรียกในทางราชการว่าการฝึกอบรมวิชาพลศึกษา (ว่าด้วยการลูกเสือ)

ยุคคับขันประคอง (พ.ศ. 2482 - 2489)

เป็นยุคที่อยู่ในระหว่างเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ผลของสงครามทำให้กิจการลูกเสือซบเซาลงมากมีการตราพระราชบัญญัติยุวชนแห่งชาติขึ้น โดยแบ่งหน่วยราชการเป็นหน่วยลูกเสือเลขน่วยยุวชนทหารขึ้น โดยมีการฝึกใช้อาวุธแบบทหารซึ่งรัฐบาลสมัยนั้นให้การสนับสนุนเป็นอย่างมาก

ยุคก้าวหน้า (พ.ศ. 2489 -2514)

กิจการลูกเสือที่สำคัญที่เกิดขึ้นในยุคนี้ คือการยกเลิกพระราชบัญญัติยุวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2486 ได้ตราพระราชบัญญัติลูกเสือขึ้นใน พ.ศ. 2490 และได้ตั้งค่ายลูกเสือวชิราวุธที่จังหวัดชลบุรีมีการอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ และส่งเจ้าหน้าที่ไปร่วมกิจกรรมของกิจกรรมลูกเสือนานาชาติ กิจกรรมของลูกเสือโลกหลายกิจกรรมเปิดการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ ลูกเสือวิสามัญชั้นวุฒบาลครั้งแรกเปิดการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในปีพ.ศ. 2507 ประกาศใช้พระราชบัญญัติลูกเสือ กำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ มีนายกรัชมุนตรีดำรงตำแหน่งสภานายกพ.ศ. 2509 ประกาศใช้ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษ พ.ศ. 2509 และการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยระเบียบลูกเสือ พ.ศ. 2510 เป็นยุคทองของลูกเสืออย่างแท้จริง

ยุคถึงประชาชน (พ.ศ. 2514 - ปัจจุบัน) เกิดกิจกรรมลูกเสือชาวบ้านโดยสภาลูกเสือแห่งชาติมีมติรับกิจการลูกเสือชาวบ้านเป็นส่วนหนึ่งของคณะลูกเสือแห่งชาติเมื่อ พ.ศ. 2516 และกระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งลงวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2416 ให้นำวิชาลูกเสือเข้าสู่หลักสูตรของโรงเรียน

จึงเห็นได้ว่ากิจการลูกเสือมีประวัติที่ยาวนานเป็นกระบวนการที่ทั่วโลกยอมรับว่าสามารถพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีมีความรับผิดชอบต่อนตนเองต่อส่วนรวมและชาติบ้านเมืองได้เป็นอย่างดีและเป็นกระบวนการที่ฝึกคนให้รู้จักการเป็นประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี สงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติ จึงต้องมีการปลูกฝังคุณลักษณะดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (2537 : 34)

1. มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามคำปฏิญาณ กฎและคติพจน์ของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
2. มีลักษณะการสังเกต จดจำ การใช้เครื่องมือ การแก้ปัญหาและทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกล้าหาญอดทน เชื่อมมั่นในตนเอง มีระเบียบวินัย มีความสามัคคีเห็นอกเห็นใจคนอื่น มีความเสียสละบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณะประโยชน์
4. มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ สร้างสรรค์งานฝีมือสนใจและพัฒนาเรื่องธรรมชาติ นอกจากนี้คณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางด้านร่างกาย สังคม สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความก้าวหน้า เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติ ตามจารีตประเพณีของบ้านเมืองและอุดมคติดังนี้
  1. ให้มีวินัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟังและสามารถฟังตนเอง
  2. ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
  3. รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณะประโยชน์
  4. ให้รู้จักทำงานฝีมือและฝึกฝนให้ทำกิจกรรมต่างๆตามความเหมาะสม
  5. ให้รู้จักรักษา ส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม มีพัฒนาการทางกาย จิตใจ ศีลธรรมและความมั่นคงของประเทศชาติ โดยไม่เกี่ยวข้องกับลัทธิทางการเมืองใด ๆ

การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ นั้นมีความจำเป็นที่ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนซึ่ง เฟรเดอริก (Frederic. 1959 ; อ้างถึงในบุญส่ง เป้นน้อย. 2539 : 11) ได้กล่าวว่า

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง
2. เพื่อเตรียมตัวนักเรียนสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย
3. เพื่อให้รู้จักวิธีการทำงานร่วมกัน
4. เพื่อพัฒนาความสามารถพิเศษของนักเรียน
5. เพื่อให้สำนึกในการปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบแบบแผนต่าง ๆ
6. เพื่อเพิ่มพูน ความสนใจของนักเรียนให้กว้างขึ้น

7. เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจที่เป็นพื้นฐานในการศึกษา
8. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความสามัคคีในสถาบันการศึกษา

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มุ่งส่งเสริม สร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือยึดเป็นแนวทางปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตนเอง ให้เกิดความสุข ให้เป็นคนดี คนเก่ง พึ่งตนเองได้ และมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยยึดกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือเป็นหลัก

การบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ในการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามทัศนะของบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ใช้หลักการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านการบริหารกิจกรรม

การบริหารเป็นกระบวนการของการใช้ทรัพยากร ให้มีประโยชน์มากที่สุดเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ขององค์กรและหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารกิจกรรมใด ๆ ดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องมีผู้ร่วมดำเนินการในกิจกรรมให้เป็นไปตามนโยบาย ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างถูกต้องรวดเร็ว การดำเนินกิจการใด ๆ ไม่ว่าจะกิจการนั้นมีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กเป็นกิจการของเอกชนหรือกิจการเพื่อสาธารณะสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่ สามารถช่วย และอำนวยให้ผู้บริหารสามารถดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องและประสบผลสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพคือกระบวนการบริหาร (ประชุม รอดประเสริฐ. 2533 : 122) แคมป์เบลล์ คอรับอลลี และแรมเซเยอร์ (Campbell, Corbally & Ramseyer. 1962 : 138) ให้ความหมาย กระบวนการบริหารไว้ว่ากระบวนการบริหารหมายถึงวิถีทางที่หน่วยงานพิจารณาสั่งการและปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

สมบุรณ์ อุปถัมภ์ (2532 : 65) ให้ความหมายไว้ว่ากระบวนการบริหารหมายถึงงานหรือหน้าที่ทางการบริหารซึ่งผู้บริหารต้องปฏิบัติเป็นลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง นับแต่เริ่มต้นการ ปฏิบัติงานจนงานบรรลุผลสำเร็จการปฏิบัติงานให้สำเร็จวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้อย่างมี ประสิทธิภาพนั้นมิใช่ว่าจะนึกคิดเอาว่าจะทำได้เลยต้องมีจุดเริ่มต้นเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน เกี่ยวเนื่องกัน การบริหารที่ดีต้องอาศัยกระบวนการบริหารเป็นหลัก ซึ่งนักการศึกษาทางการบริหาร หลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ดังนี้

ฟาโยล (Fayol 1949 : 5 - 6 ; อ้างถึงในสมบุญ ณ อุบลรัตน์. 2532 : 65) เป็นบุคคลแรกที่ได้เสนอแนวคิดไว้เมื่อปี ค.ศ. 1916 ว่าการบริหารจะให้ประสบผลสำเร็จขององค์การต้องมีการปฏิบัติตามขั้นตอนใน 5 ด้านคือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึงภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อองค์การและกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อสำหรับเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต
2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึงภาระหน้าที่ซึ่งผู้บริหารต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักรสิ่งของและตัวคนอยู่ในลักษณะที่เหมาะสมในการช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้
3. การบังคับบัญชา (Commanding) หมายถึงหน้าที่ในการสั่งงานต่าง ๆ กับผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งจะกระทำให้สำเร็จผลด้วยดี โดยที่ผู้บริหารต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคณาภิบาลกับองค์การและรวมถึงการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด
4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึงภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน
5. การควบคุม (Controlling) หมายถึงภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่วางไว้แล้ว

กูลิคและเออร์วิค (Gulick & Urwick, 1937 : 13) ได้นำกระบวนการบริหารของฟาโยล (Fayol) เป็นแม่บทในการสร้างกระบวนการบริหารและได้เสนอว่ากระบวนการบริหารมีองค์ประกอบ 7 ประการหรือเรียกว่า “POSDCORB” คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึงการกำหนดขอบข่ายของงานที่ทำไว้อย่างกว้าง ๆ และกำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
2. การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึงการกำหนดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานขึ้นไว้รวมทั้งการกำหนดหน่วยงานย่อยตามความเหมาะสมและมีความจำเป็น
3. การจัดบุคลากร (Staffing) หมายถึงการจัดคนให้ทำงานตามความรู้ความสามารถ กำหนดอำนาจหน้าที่ควรปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม รวมทั้งการกำหนดแนวทางและหาวิธีทำให้นุคลากรเหล่านั้นปฏิบัติงานโดยมีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา
4. การอำนวยการสั่งงาน (Directing) หมายถึงการสั่งการและการตัดสินใจต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติงาน

5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึงการติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กรเดียวกัน และกับหน่วยงานซึ่งอยู่นอกองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้งานสามารถดำเนินไปด้วยความราบรื่นไม่ขัดแย้งซึ่งกันและกัน และมีความเจริญก้าวหน้า

6. การรายงาน (Reporting) หมายถึงการติดตามดูแลว่าการดำเนินงานมีปัญหาอุปสรรค การรายงานยังรวมไปถึงการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการจัดหาระเบียบการวิจัยและการตรวจสอบ

7. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึงการกำหนดแผนงานการใช้จ่ายลักษณะต่าง ๆ การจัดหางบประมาณการจัดทำบัญชีและการควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปอย่างรัดกุมและมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536 : 42) ได้เสนอความเห็นว่าการบริหารการศึกษาประกอบไปด้วย

1. การวางแผน หมายถึง การกำหนดแผนงานและ โครงการที่จะทำตามเป้าหมายของหน่วยงาน
2. การจัดสรรทรัพยากร หมายถึง การจัดหาและการจัดสรรทรัพยากรการเงินกำลังคน และวัสดุ ตามความต้องการของแผนงาน
3. การให้แรงกระตุ้น หมายถึง การให้แรงจูงใจและการบำรุงขวัญให้บุคลากร
4. การประสานงาน หมายถึง การประสานงานกิจการด้านต่าง ๆ เพื่อสัมฤทธิ์ผลของงาน
5. การประเมินผล หมายถึง การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานสม่ำเสมอ

นโยบายของคณะลูกเสือแห่งชาติ

นโยบายของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พ.ศ. 2537 มีดังนี้

ข้อ 1 ส่งเสริมการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยลูกเสือเร่งรัดการตราพร.บ.ลูกเสือปรับปรุงข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือ กฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ

ข้อ 2 ปรับปรุงระบบบริหารกิจการลูกเสือ โครงสร้างและการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ตลอดจนส่งเสริม พัฒนาคณะลูกเสือเพื่อยกระดับมาตรฐานลูกเสือให้สูงขึ้น

ข้อ 3 เร่งรัดพัฒนาการฝึกอบรมครูผู้สอน ผู้บังคับบัญชาลูกเสือทุกประเภท และทุกระดับให้มีปริมาณและคุณภาพ โดยคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสม

ข้อ 4 ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนการฝึกอบรมลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ตลอดจนการผลิตคู่มือสื่อการเรียนต่าง ๆ

ข้อ 5 เร่งรัดและสำรวจตรวจสอบ จัดทำทะเบียนสถิติ ตำมะโนประชากรลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ กองลูกเสือทุกประเภท ทุกระดับ ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบ โรงเรียน ตลอดจนทรัพย์สินของคณะลูกเสือแห่งชาติให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ของการวางแผนพัฒนาการลูกเสือระยะยาว ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

ข้อ 6 ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย การดำเนินงานด้านการบริหารงานลูกเสือ ด้านวิชาการ ด้านการฝึกอบรมและกิจการด้านลูกเสือ เพื่อปรับปรุงให้กิจการลูกเสือมีความเจริญก้าวหน้า

ข้อ 7 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีกับลูกเสือนานาชาติ โดยส่งลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือไปเยือนและร่วมชุมนุมลูกเสือในประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในกลุ่มอาเซียน ประเทศในเขตเอเชียแปซิฟิก และร่วมกิจการลูกเสือโลกตามโอกาส จัดให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือได้มีโอกาสไปรับการฝึกอบรมในต่างประเทศเพื่อเพิ่มเติมความรู้ในวิชาลูกเสือด้วย

ข้อ 8 ส่งเสริมให้ลูกเสือผู้บังคับบัญชาลูกเสือทุกประเภท ทุกระดับ รักษาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไทย ร่วมกันสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่การลูกเสือในแนวทางของความซื่อสัตย์สุจริต ความจงรักภักดี ความเสียสละ ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย และความเป็นผู้มีเกียรติ ตลอดจนการอุทิศตนบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ตามอุดมการณ์ของลูกเสือ

ข้อ 9 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ให้รู้จักการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการบริการชุมชนในทุกด้านตามความสามารถและโอกาสอันสมควร

ข้อ 10 ส่งเสริมงานตามประชาสัมพันธ์กิจการลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ตลอดจนการสนับสนุนให้มีการดำเนินการหาทุน เพื่อการพัฒนากิจการลูกเสือและความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชนให้เกิดการประสานประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ 11 ทำนุบำรุงและพัฒนาค่ายลูกเสือ ให้อยู่ในสภาพค่ายอเนกประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในกิจการลูกเสือหรือสาธารณะประโยชน์อื่น ๆ

ข้อ 12 ส่งเสริมให้มีการชุมนุมลูกเสือระดับจังหวัด ในวันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติและจัดให้มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ 4 ปีต่อหนึ่งครั้ง

ข้อ 13 ส่งเสริมให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้งกองลูกเสือนอกระบบโรงเรียน ให้เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและดำเนินกิจการลูกเสืออย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ 14 ส่งเสริมสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลต่าง ๆ แก่ลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ตลอดจนการยกย่องประกาศเกียรติคุณการให้บำเหน็จ ความดีความชอบ เพื่อเป็นการทำนุบำรุงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติตนตามอุดมการณ์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ

ข้อ 15 ส่งเสริมกิจการลูกเสือชาวบ้านให้เจริญก้าวหน้าทั้งปริมาณและคุณภาพให้มีความสำนึกในหน้าที่ สิทธิ และความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ

ส่วนนโยบายการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมลูกเสือ จึงได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : ก) ดังนี้

1. มีความจำเป็นที่ต้องให้ทุกคนในโรงเรียนเป็นลูกเสือ ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงการศึกษาภาคบังคับจนกว่าจะออกไปประกอบอาชีพ โดยให้ทุกโรงเรียนจัดการเรียนการสอนลูกเสือ โดยวิธีการลูกเสือ คือเรียนด้วยการกระทำ วางแผนการสอนวิชาลูกเสือโดยเน้นการเรียนการสอนมากขึ้น ให้มีการวางแผนการสอนลูกเสือให้มีมาตรฐานอย่างชัดเจนชัดเจน มีการติดตามประเมินผลการสอนของครู การเรียนการสอนลูกเสือภาคปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการลูกเสือแห่งชาติ เช่น การเรียนด้วยการปฏิบัติจริง ผู้บริหารต้องสอดส่องดูแลเป็นพิเศษ
2. ให้กรมวิชาการจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมบังคับของนักเรียนทุกคน เพราะลูกเสือฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย เสียสละ และบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น หลักสูตรจะต้องสอดคล้องและสนับสนุน ส่งเสริมวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ และต้องดำเนินการประเมินผลหลักสูตรของลูกเสือตลอดเวลา เพื่อแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพอีกทั้งต้องประสานงานกับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติอย่างใกล้ชิด
3. ให้ทำเรื่องการยกเว้นเครื่องแบบ โดยให้มีผ้าผูกคอเป็นสัญลักษณ์แทนนั้นที่ใช้ประกอบเครื่องแบบนักเรียน ให้ดำเนินการยกเว้นกฎหมายโดยเร็วจนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวง
4. ให้วิทยาลัยครูจัดฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือและให้นักศึกษาทุกคน
5. ให้มีการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือให้แก่ผู้บริหารระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการที่ยังไม่มีวุฒิทางลูกเสือให้สำนักงานปลัดกระทรวงประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติให้มีการจัดอบรมตามแบบโรงเรียนนายอำเภอของวิทยาลัยปกครองกระทรวงมหาดไทย
6. ให้กรมพลศึกษาจัดการเรียนการสอนอย่างรวดเร็ว ให้กรมพลศึกษาสำรวจ ติดตามการเรียนการสอนลูกเสือทุกโรงเรียน โดยประสานงานกับต้นสังกัด ประสานงานกับเขตการศึกษา จังหวัด อำเภอทั่วประเทศ
7. ให้มีการวางแผนฝึกอบรมให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือชั้น บี.ที.ซี และ เอ.ที.ซี ให้กรมพลศึกษาเขตการศึกษา จังหวัด อำเภอทั่วประเทศตลอดจนกรมเจ้าสังกัดที่มีโรงเรียนร่วมกันสำรวจจำนวนผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่ยังไม่มีคุณวุฒิทางลูกเสือ เพื่อวางแผนจัดการฝึกอบรม

เป็นงวด ๆ ไป ทั้งชั้น บี.ที.ซี และ เอ.ที.ซี ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ จะต้องมีความรู้ในวิชาลูกเสือถึงจะสอนลูกเสือให้มีประสิทธิภาพ

8. ให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่ฝึกอบรมลูกเสือ ได้มีความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษ ให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ได้นำเรื่องเสนอขอความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษด้วย จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการจะเห็นได้ว่าความสำคัญของลูกเสือโดยกำหนดให้เป็นกิจกรรมบังคับ เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความสามัคคีและการช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของชาติในอนาคตต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายเกี่ยวกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานไว้ด้วยการสถาปนาคณะลูกเสือไทย พ.ศ. 2445 ซึ่งเป็นลำดับที่ 3 ของโลก (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2542 : 25) มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาลูกเสือโดยมุ่งเน้นถึงการพัฒนา 8 ประการ คือ พัฒนาของร่างกาย พัฒนาทางสติปัญญา พัฒนาทางค่านิยมและเจตคติ พัฒนาทางจิตใจ พัฒนาทางสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล พัฒนาการความสัมพันธ์ทางสังคม พัฒนาการความสัมพันธ์ต่อชุมชน และพัฒนาทางความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

การบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2537 : 10) ได้มอบนโยบายของการลูกเสือโดยให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือทุกคน ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือให้ถ่องแท้ ที่สำคัญที่สุดทุกโรงเรียนควรนำระบบลูกเสือมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะการพัฒนาให้นักเรียนเพื่อช่วยแก้ปัญหาทางพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

บรรจง พงศ์ศาสตร์ (2535 : 18) ได้กำหนดนโยบายหลักในส่วนของกรมสามัญศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกแห่งถือว่า กิจกรรมลูกเสือเป็นภารกิจหลักในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาและเสริมสร้างเยาวชนให้เป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความอดทน มีความเสียสละ มีความสามัคคีบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นและเป็นผู้มีระเบียบวินัยอย่างแท้จริง
2. ให้โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกแห่งจัดให้มีการฝึกอบรมลูกเสือตามหลักการและกระบวนการที่กำหนดในหลักสูตร ตามแนวทางที่คณะกรรมการบริหารลูกเสือกรมสามัญศึกษาให้คำแนะนำรวมถึงการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือและผู้ปฏิบัติงานทุกคนด้วย

3. ให้โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกแห่งจัดตั้งองค์กรและวางระบบบริหารกิจการลูกเสือ พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณจากเงินบำรุงการศึกษา เงินบริจาค เงินสมทบเพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน

4. ให้โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกแห่งจัดให้มีกิจกรรมเพื่อการปฏิบัติจริงตามอุดมการณ์และหลักการของลูกเสือ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชุมชนและสังคม

5. ให้โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกแห่งถือเป็นแนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริมเพิ่มขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในเรื่องนี้ โดยถือเป็นความดีความชอบกรณีพิเศษด้วยประการหนึ่ง

6. ให้ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษาทุกแห่งผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้บังคับบัญชาลูกเสือขั้นความรู้ชั้นสูง

7. ให้กองลูกเสือโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกแห่งจัดฝึกอบรมวิชาพิเศษว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ฉบับที่ 14

8. ให้โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกแห่งจัดฝึกอบรมหมู่ลูกเสือเป็นผู้นำทางประชาธิปไตย

9. ให้มีผู้ตรวจกิจการลูกเสือโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษาประจำจังหวัดและประจำกลุ่มโรงเรียน กรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่ตรวจสอบ ติดตามและรายงานผลการบริหารและดำเนินกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้น

ด้านการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน

สำหรับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ซึ่งมีลักษณะการจัดกลุ่ม-กองและหมู่ลูกเสือดังนี้

หมู่ลูกเสือแต่ละหมู่มีจำนวนสมาชิก 6 - 8 คนการตั้งชื่อหมู่ใช้ชื่อบุคคลสำคัญในอดีตของไทยเป็นชื่อหมู่ทุกหมู่มีนายหมู่เป็นหัวหน้ามีรองนายหมู่เป็นรองหัวหน้า ลูกเสือ 2 - 6 หมู่รวมกันเป็น 1 กอง แต่ละกองจะมีผู้กำกับลูกเสือคอยบังคับบัญชาควบคุมดูแลกองละ 1 คนและมีรองผู้กำกับลูกเสืออย่างน้อย 1 คน กองลูกเสือ 4 กองรวมเป็น 1 กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีผู้กำกับลูกเสือคอยบังคับบัญชาควบคุมดูแลกองละ 1 คน และมีรองผู้กำกับลูกเสืออย่างน้อย 1 คน การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนจะต้องมีผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่เหมาะสมกับจำนวนลูกเสือในโรงเรียนและแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีคุณสมบัติถูกต้องตามข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเพื่อรับผิดชอบดำเนินการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนตามตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

1. ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนมีหน้าที่อำนาจการตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติให้การสนับสนุน สอดส่อง ดูแลการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และหลักการของลูกเสือ

2. รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยและทำหน้าที่แทนเมื่อผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ตลอดจนประสานงานในการปฏิบัติงานของลูกเสือแต่ละกลุ่ม กอง ให้ได้ผลดีเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกองลูกเสือ

3. เจ้าหน้าที่ลูกเสือโรงเรียนทำหน้าที่ประสานงานทั่วไป ร่วมวางแผนและจัดกิจกรรมควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ

4. ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ มีหน้าที่ปรับปรุง ดูแล แนะนำ ประสานงานการดำเนินงานให้เกิดผลดีต่อกลุ่มอย่างจริงจัง

5. รองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ มีหน้าที่ช่วยควบคุมดูแลการเงิน งานวิชาการ งานฝึกอบรมภายในกลุ่ม ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่แทนผู้กำกับกลุ่ม เมื่อผู้กำกับกลุ่มไม่อยู่

6. ผู้กำกับลูกเสือ มีหน้าที่บังคับบัญชาฝึกอบรมและรับผิดชอบกิจกรรมในกองลูกเสือของตนเอง เป็นที่ปรึกษาในการประชุมนายหมู่ลูกเสือรับผิดชอบเกี่ยวกับวินัย และการรับจ่ายเงินในกองลูกเสือ ฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ ทั้งต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ

7. รองผู้กำกับลูกเสือ มีหน้าที่ช่วยผู้กำกับหรือปฏิบัติหน้าที่แทนเมื่อผู้กำกับไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

8. นายหมู่ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติกิจกรรมของหมู่ รวมทั้งการไปอยู่ค่ายพักแรมโดยมีผู้กำกับเป็นผู้ให้คำแนะนำ

9. รองนายหมู่ มีหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายหมู่ การแต่งตั้งนายหมู่นั้นให้ผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้แต่งตั้งโดยหรือลูกเสือในหมู่หรือผู้กำกับลูกเสืออาจเป็นผู้เลือกนายหมู่เอง โดยการประชุมหารือกับนายหมู่ ส่วนรองนายหมู่นั้นให้ผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้แต่งตั้งโดยหรือกับนายหมู่ของหมู่นั้น ๆ

ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เป็นลูกเสือผ่านขั้นตอนการเป็นลูกเสือมาแล้ว 2 ประเภทคือ ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ดังนั้นผู้กำกับลูกเสือจะต้องมีความรู้ในการจัดตั้งกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เรื่องระเบียบและการพิมพ์แบบฟอร์มต่าง ๆ ตลอดจนเน้นให้ทราบว่า การบริหารคือการบริการ หมายความว่า ต้องจัดหาอุปกรณ์และวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายที่จำเป็นในการสอนลูกเสือมาให้ลูกเสือได้ทำกิจกรรมเพื่อความสัมฤทธิ์ผลของการฝึกอบรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ทะเบียน ลส.ต่าง ๆ

1. ลส.1 คำร้องขอจัดตั้งกลุ่มลูกเสือหรือกองลูกเสือ
2. ลส.2 ใบสมัครของผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือและเจ้าหน้าที่ลูกเสือ
3. ลส.3 ใบสมัครเข้าเป็นลูกเสือ
4. ลส.4 ใบโอนกองลูกเสือ

5. ลส.5 รายงานการลูกเสือ
6. ลส.6 ทะเบียนกองลูกเสือสำรอง
7. ลส.7 ทะเบียนกองลูกเสือสามัญ
8. ลส.8 ทะเบียนกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
9. ลส.9 ทะเบียนกองลูกเสือวิสามัญ
10. ลส.10 รายงานการเงินลูกเสือ
11. ลส.11 ใบแต่งตั้งกลุ่มลูกเสือ
12. ลส.12 ใบแต่งตั้งกองลูกเสือ
13. ลส.13 ใบแต่งตั้งผู้บังคับบัญชา ผู้ตรวจการ กรรมการลูกเสือ
14. ลส. 14 ใบสำคัญคู่เข็มสมนาคุณ
15. ลส.15 บัตรประจำตัวลูกเสือสำรอง
16. ลส. 16 บัตรประจำตัวลูกเสือสามัญ
17. ลส.17 บัตรประจำตัวลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
18. ลส.18 บัตรประจำตัวลูกเสือวิสามัญ
19. ลส.19 ใบเสร็จรับเงินค่าบำรุงลูกเสือ

การบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการวางระบบกระบวนการทำงาน การวางแผนการจัดองค์กรให้เหมาะสมกับการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัว จัดบุคคลให้เหมาะสมกับลักษณะงานเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ให้มีความเจริญก้าวหน้า

สรุปได้ว่าการบริหารกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง การวางแผนควบคุม การนิเทศติดตาม การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์และเงินสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดหลักสูตรในการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์สื่อการสอน เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการระดมทุนมาสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่การสื่อสาร โดยการแจ้งข้อมูลข่าวสารการสื่อสารให้ชุมชนทราบถึงการบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่การให้บริการข้อมูลข่าวสารและการช่วยเหลือชุมชนสังคมที่เกี่ยวข้อง

ด้านการพัฒนาบุคลากร

ความหมายของการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการปฏิบัติให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น หากการพัฒนาบุคลากรจะเป็นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่การทำงานที่ตนรับผิดชอบ มีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้

ชาอุษัย อาจินสมาจาร (2538 : 10) ได้กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรว่าเป็นกรรมวิธีต่าง ๆ ที่เพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ทักษะและความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังมุ่งที่จะพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานไปในทิศทางที่ถูกต้อง

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544 : 18) กล่าวว่าการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการบริหารงานบุคคลกระบวนการหนึ่ง ซึ่งจุดหมายก็เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติของข้าราชการครูและบุคลากรความสามารถ ทักษะ เจตคติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

จากความหมายของการพัฒนาบุคลากรที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว จึงสรุปได้ว่าการพัฒนาบุคลากร หมายถึงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้พัฒนาความสามารถ มีทัศนคติที่ดีต่องานที่ตนเองได้ปฏิบัติ

ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

กระบวนการบริหารนั้นการจัดการบุคลากร ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการพัฒนาบุคลากรจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพให้กับบุคลากรได้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมและสังคมอยู่เสมอ มีผู้ให้ความนิยามความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร ไว้ดังต่อไปนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 182) กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่าการบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าปฏิบัติงานได้นั้น ได้มีการกำหนดคุณสมบัติและกฎเกณฑ์ไว้เป็นอย่างดี แต่กฎเกณฑ์ต่าง ๆ นั้นหาได้เป็นหลักประกันว่าจะได้คนที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดเสมอไป เพราะปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ ได้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมาก ได้มีการค้นพบกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ

พนัส หันนาสินทร์ (2526 : 87) กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่าเมื่อคนทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วก็อย่าหวังความก้าวหน้าได้ ผู้ปฏิบัติงานก็ย่อมหมดกำลังใจที่จะทำงานต่อไปทั้งนี้เพราะสัมฤทธิ์ผลในการทำงานและเรียนรู้้นั้นเป็นความต้องการขั้นหตุยภูมิของมนุษย์

สมาน รังสิโยกฤษณ์ (2530 : 3) กล่าวว่าความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างมาก คือเมื่อได้มีการบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้ามาทำงานก็มีได้หมายความว่าสามารถทำงานได้ทันทีเสมอไป จำเป็นต้องมีการอบรม แนะนำเบื้องต้นแก่ผู้เข้าทำงานใหม่ซึ่งอาจมีการอบรมวิธีการทำงานด้วย

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรถือเป็นสิ่งจำเป็นและสิ่งสำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กรที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลให้ได้งานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สำหรับแนวทางในการพัฒนาครุนั้น ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2543 : 29) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาครุไว้ดังนี้

1. จัดให้มีระบบองค์กรการพัฒนาครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถจัดพัฒนาครุได้ทั่วประเทศ
2. จัดให้มีแผนพัฒนาครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษาทั้งแผนระยะสั้น แผนระยะยาวและแผนประจำปี ให้เป็นไปตามความต้องการและความรับผิดชอบของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทั้งในด้านวิสัยทัศน์ เทคนิค ทักษะและการใช้เทคโนโลยี
3. การกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาครูตามประเภทและระดับการศึกษา
4. จัดสรรหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้กับสถาบันทางการฝึกหัดครู หน่วยงานผู้ใช้ครู สถานศึกษา สมาคมวิชาชีพและหน่วยงานทางการศึกษา
5. จัดให้มีศูนย์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่หลักในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคและมีการเสริมสร้างให้ศูนย์พัฒนาครูมีความพร้อมทั้งทางด้านการบริหารงานบุคคลและเครื่องอำนวยความสะดวก
6. ให้ศูนย์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู ประชาชน องค์กรในท้องถิ่น
7. จัดให้มีการพัฒนาครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษา 6 รูปแบบ ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูเรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อเพื่อเพิ่มวุฒิ การจัดกิจกรรมทางวิชาการ และการแลกเปลี่ยนครูอาจารย์ระหว่างสถาบันฝึกหัดครูและสถานศึกษา
8. จัดสาระในการพัฒนาครูในเรื่องคุณลักษณะในความเป็นครู วิทยาการการสอน เนื้อหาวิชาการ ประสบการณ์ ทักษะ ความชำนาญ และการจัดการ
9. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูทำหน้าที่สร้างแรงจูงใจให้ครูเข้ารับการพัฒนา โดยใช้ผลของการพัฒนาเป็นการกำหนดความก้าวหน้าและเลื่อนระดับตำแหน่ง
10. จัดให้มีกองทุนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการ ตามกระบวนการพัฒนาทั้งระบบ
11. จัดสรรงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินครู
12. จัดสวัสดิการโดยกำหนดให้มีการจ่ายเงิน ค่าสอนที่ครูทำงานเกินเกณฑ์ที่กำหนด
13. ดำเนินการตัด โอนอัตราให้เหมาะสมกับหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาครูช่วยราชการให้ได้อยู่ในที่ที่ต้องการและเหมาะสม
14. ใช้วิธีการคัดเลือกครูแทนการสอบแข่งขัน โดยกำหนดให้สถานศึกษาคัดเลือกผู้ที่ประสงค์เข้าร่วมงาน โดยตรง

15. เร่งรัดขั้นตอนที่บรรจุครูเกษียณให้รวดเร็วทันเวลาเปิดภาคเรียน

จากแนวทางในการพัฒนาบุคลากรดังกล่าวเห็นได้ว่า บุคลากรครูต้องมีการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่องและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการพัฒนาเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่องให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

การฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นอีกกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาบุคลากรขององค์กรและหน่วยงาน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และสร้างเจตคติที่ดี อันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต ประสิทธิภาพในการจัดอบรมนั้นขึ้นอยู่กับเทคนิคการจัดการฝึกอบรมและเทคนิคการบริหารการศึกษาในระดับปฏิบัติการในการจัดการฝึกอบรมนั้น (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 2543 : 92)

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2542 : 137) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมคือกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพื่อเพิ่มพูนหรือพัฒนาสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการปรับปรุงพฤติกรรมอันนำมาซึ่งการแสดงออกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2543 : 93) ได้ซึ่งให้ความหมายของการฝึกอบรมว่าการฝึกอบรมคือ กระบวนการซึ่งบุคคลได้เรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และทัศนคติซึ่งจะช่วยให้คนสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบขององค์กรให้ประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี จากความหมายข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การฝึกอบรมคือกระบวนการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีเจตคติ มีทักษะในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการเตรียมคนให้พร้อมกับการรับผิดชอบงานให้สูงขึ้น

หลักการสำคัญในการฝึกอบรมลูกเสือ ซึ่งเป็นวิธีการอันนำไปสู่จุดมุ่งหมายหรืออุดมการณ์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ คือการจัดให้มีการอบรมที่ก้าวหน้า สนุกสนาน ดึงดูดใจ โดยอาศัยคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือเป็นบรรทัดฐาน มีหลักการสำคัญอยู่ 9 ประการ ดังนี้

1. เครื่องแบบลูกเสือถือเป็นเครื่องแบบที่มีเกียรติเป็นเครื่องหมายแห่งความดี ดังนั้นลูกเสือจะต้องมีความพิถีพิถันในการแต่งเครื่องแบบลูกเสือที่ถูกต้องและสะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นลูกเสือ เพื่อการรักษาชื่อเสียงของตนและคณะลูกเสือแห่งชาติส่วนผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ทุกคนก็ควรแต่งเครื่องแบบลูกเสือในโอกาสอันควรถือว่าเป็นเครื่องแบบแห่งความเสียสละในการที่ตนได้มีบทบาทในการฝึกอบรมเด็กให้เป็นพลเมืองดี

1. กฎและคำปฏิญาณของลูกเสือ ผู้กำกับลูกเสือ พึงหมั่นอบรมให้ลูกเสือเข้าใจและปฏิบัติตนตามกฎและคำปฏิญาณของลูกเสืออยู่เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องของความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ความเป็นพี่น้องของลูกเสือทั่วโลกและการทำความดีต่าง ๆ โดยเน้นให้เห็นว่า การเป็นพลเมืองดีนั้น ต้องเป็นผู้ทำความดีและใช้ความดีนั้นให้เป็นประโยชน์ มิใช่เป็นคนดีโดยอยู่เฉย ๆ ไม่กระทำการใดเลย

2. การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ทำให้กิจกรรมลูกเสือมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปรากฐานคติพจน์ของลูกเสือทั้ง 4 ประเภทยังเกี่ยวข้องกับอุดมคติของลูกเสือ ในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น “ทำดีที่สุด” คือ การทำเพื่อคนอื่นหรือเพื่อส่วนรวมเป็นการกระทำที่ดีที่สุด “จงเตรียมพร้อม” คือพร้อมทำความดี พร้อมเพื่อสร้าง พร้อมเพื่อส่วนรวม“มองไกล” คือ มองให้เห็นเหตุผล มองให้เห็นคนอื่น มองให้เห็นส่วนรวม ไม่ใช่มองแค่ประโยชน์ของตนเอง เป็นสำคัญ “บริการ” คือ การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น หรือเพื่อส่วนรวมนอกจากนั้นกฎและคำปฏิญาณได้กล่าวถึงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือเพื่อส่วนรวมซึ่งสำคัญมาก โดยควรเริ่มจากการบำเพ็ญประโยชน์ที่อยู่ใกล้ตัวก่อน แล้วค่อยขยายให้ขอบเขตกว้างออกไปตามวัยและความสามารถของลูกเสือ

3. การฝึกอบรมที่ต่อเนื่องและก้าวหน้าสูงขึ้นคือระบบการศึกษาด้วยตนเอง ได้ฝึกปฏิบัติจริง ให้เกิดความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

4. ระบบหมู่ฝึกความรับผิดชอบ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. ระบบเครื่องหมายวิชาพิเศษมีหลากหลาย ซึ่งลูกเสืออาจเลือกเรียนเรื่องที่ตนสนใจ เมื่อได้ผ่านการทดสอบแล้ว ได้รับเครื่องหมายซึ่งนำมาติดเครื่องแบบเป็นการเชิดชูเกียรติและแสดงสมรรถภาพของตนเอง

6. กิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น การเดินทางไกล การสำรวจและการอยู่ค่ายพักแรมว่า “ลูกเสือใดไม่เคยอยู่ค่ายพักแรม ลูกเสือนั้นไม่ใช่ลูกเสือที่แท้จริง”

7. การเล่นคือการเล่นเกมต่างๆเป็นกิจกรรมรายบุคคลหรือระบบหมู่และกลุ่มเช่น ให้มีความสนุกสนาน การร้องเพลง การเล่นนิทาน การชุมนุมรอบกองไฟ

ส่วนระเบียบว่าด้วยการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือเพื่อรับเครื่องหมายวูดแบดจ์ พ.ศ. 2521 การฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2521 มี 2 ระดับ ดังนี้

- 1.1 ระดับที่ 1 วิชาผู้กำกับลูกเสือเพื่อรับเครื่องหมายวูดแบดจ์ 2 ท่อนแบ่งเป็น 5 ชั้นคือ
  - ชั้นที่ 1 ชั้นความรู้ทั่วไป (General Information Course)
  - ชั้นที่ 2 ชั้นความรู้เบื้องต้น (Basic Unit Leader Training Course)

ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกหัดงาน (In- Service Training)

ขั้นที่ 4 ขั้นความรู้ขั้นสูง (Advanced Unit Leader Training Course)

ขั้นที่ 5 ขั้นปฏิบัติการและประเมินผล (Application and Evaluation)

1.2 การฝึกอบรมขั้นที่ 2 เป็นการฝึกอบรมวิทยากรตามแผนการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ขั้นผู้ช่วยในการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ A.L.T.C. (Assistant Leader Trainers Course) ใช้เวลาอบรม 7 วัน หลังจากนั้นต้องมาทำการฝึกงาน เป็นวิทยากรอบรมผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้ขั้นสูงไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง เป็นผู้อำนวยการฝึกขั้นความรู้เบื้องต้น B.T.C. ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง แล้วจึงเสนอผลงานไปยังคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ จึงได้รับการแต่งตั้งเป็นวิทยากรได้รับปัทมา 3 ท่อน เป็นขั้นผู้ช่วยให้การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ A.L.T.

หลังจากนั้นจึงจะมีสิทธิเข้าฝึกอบรมขั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือใช้เวลา 7 วัน ได้วุฒิ L.T.C. และต้องกลับมาทำผลงาน คือเป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมขั้นความรู้เบื้องต้นอีก 2 ครั้ง และเป็นวิทยากรการฝึกอบรมขั้นความรู้ขั้นสูง 4 ครั้งแล้วเสนอผลงานจึงได้รับการแต่งตั้งขั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ L.T. (Leader Trainer) วุฒิบัตร 4 ท่อน

การฝึกอบรมขั้นความรู้ทั่วไป

การฝึกอบรมขั้นความรู้ทั่วไปมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อจูงใจผู้บังคับบัญชาลูกเสือใหม่และผู้สนใจในกิจการลูกเสือให้มีความเข้าใจในขบวนการลูกเสืออันเป็นวิธีการฝึกอบรมเด็กและคนหนุ่มให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม
2. เพื่อให้มีการเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายและสาระสำคัญของลูกเสือ มีรายละเอียดในการอบรมดังต่อไปนี้

(1) กำหนดระยะเวลาฝึกอบรม 1 วัน (ประมาณ 8 ชั่วโมง)

(2) ผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรมได้แก่ ผู้สนใจในกิจกรรมลูกเสือที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี

(3) ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ

ส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือกรุงเทพมหานครสโมสรลูกเสือและกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงานคณะกรรมการการลูกเสือจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการลูกเสืออำเภอ และสโมสรลูกเสือ

(4) ผู้อำนวยการฝึกอบรม ได้แก่ ผู้ได้รับวุฒิ A.L.T. หรือ L.T. และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรม

(5) ผู้อำนวยการฝึกอบรมเป็นผู้ลงนามในวุฒิบัตร มอบให้เมื่อเสร็จสิ้นการอบรมและให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมรายงานผลไปยังผู้อนุมัติให้มีการฝึกอบรม

(6) อาจมีการเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมในการฝึกอบรมตามสมควร เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร ค่าอุปกรณ์ ค่าจัดพิมพ์เอกสารและอื่น ๆ

การฝึกอบรมขั้นความรู้เบื้องต้น

การฝึกอบรมขั้นความรู้เบื้องต้น มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับกำหนดการของลูกเสือแต่ละประเภทได้จัดขึ้น เพื่อสนองความต้องการของเด็กและคนหนุ่ม กับสนองวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ
2. เพื่อให้มีความรู้ในการวางแผนกำหนดการ ตามประเภทลูกเสือที่ตนเกี่ยวข้อง
3. เพื่อให้สามารถเป็นผู้กำกับหรือรองผู้กำกับลูกเสือตามประเภทนั้น ๆ ทั้งสามารถนำกำหนดการการวางแผนไปใช้ในทางที่ก่อให้เกิดความสนใจ สร้างความกระตือรือร้นและมีความหมายกับลูกเสือนี้อย่างละเอียดในการฝึกอบรมดังนี้

- (1) กำหนดระยะเวลาอบรม 3 วัน โดยอยู่ประจำ ณ ค่ายฝึกอบรม
- (2) การจัดการฝึกอบรมให้จัดแยกตามประเภทลูกเสือ
- (3) การฝึกอบรมขั้นความรู้เบื้องต้นจะต้องได้รับการฝึกอบรมขั้นความรู้ทั่วไปมาก่อน
- (4) ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

ส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือกรุงเทพมหานครสโมสรลูกเสือและกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

ส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการลูกเสืออำเภอและสโมสรลูกเสือซึ่งได้รับอนุญาตจากสำนักงานศึกษาธิการเขต โดยเสนอเรื่องผ่านสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด

- (5) ผู้อำนวยการฝึกอบรม ได้แก่ ผู้ที่ได้รับวุฒิ A.L.T. หรือ L.T. แล้ว และได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมคณะผู้ให้การฝึกอบรมประกอบด้วย ที่ได้รับวุฒิ A.L.T. หรือ L.T. ได้รับการฝึกอบรมขั้น A.L.T.C. หรือ L.T.C. มาแล้ว

ผู้อำนวยการฝึกอบรมอาจเชิญผู้ที่ได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชามาเป็นวิทยากรพิเศษได้ตามที่เห็นสมควร

- (6) ผู้อำนวยการฝึกอบรม เป็นผู้ลงนามในวุฒิบัตร มอบให้เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรม และให้ผู้อำนวยการฝึกอบรม พร้อมด้วยสวมผ้าผูกคอแบบกิลเวลล์

- (7) การรายงานผล เมื่อเสร็จการฝึกอบรมแล้วให้มีการรายงานผลภายใน 15 วัน ส่วนกลางให้ผู้อำนวยการฝึกอบรมรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ส่วนภูมิภาคให้ผู้อำนวยการฝึกอบรมรายงานผลต่อสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดเพื่อเสนอไปยังสำนักงานศึกษาธิการเขตและสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติตามลำดับ

(8) ให้มีการเก็บเงินค่าธรรมเนียมในการฝึกอบรมตามสมควร เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร ค่าอุปกรณ์ ค่าจัดพิมพ์เอกสารและอื่น ๆ กับให้เก็บเงินสมทบ จากผู้รับการฝึกอบรมคนละ 10 บาท แบ่งให้ผู้จัดการฝึกอบรมครั้งหนึ่ง และให้นำส่งสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ อีกครั้งหนึ่งเพื่อนไปใช้จ่ายในการส่งเสริมฝึกอบรมลูกเสือในโอกาสต่าง ๆ

การฝึกอบรมขั้นฝึกหัดงาน

การฝึกอบรมขั้นฝึกหัดงาน มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อนำความรู้ที่ได้เรียนมาแล้วในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ไปใช้ในการฝึกอบรมลูกเสือ
2. เพื่อสนับสนุนให้มีการศึกษาหาความรู้ภาคปฏิบัติเพิ่มเติมโดยการไปดูงาน การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์กับผู้บังคับบัญชาลูกเสือ
3. เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีรายละเอียดขั้นการฝึกงานดังต่อไปนี้มีกำหนดระยะเวลา 4 เดือน ผู้เข้ารับการฝึกงาน ได้แก่ ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมขั้นความรู้เบื้องต้นมาแล้ว โดยมีแนวทางการดำเนินการฝึกหัดงานดังนี้

- (1) ทำการฝึกอบรมลูกเสือในกองของตนอย่างน้อย 8 ครั้ง
- (2) เข้าร่วมในการวางแผนและการปฏิบัติกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น การสะกดรอย การเดินทางสำรวจ การเดินทางไกล การอยู่ค่ายพักแรม อย่างน้อย 1 ครั้ง
- (3) ไปดูกิจกรรมลูกเสือของกองลูกเสืออื่นนอกเหนือจากลูกเสือของตน
- (4) ผู้รับผิดชอบในการรับรอง การฝึกงานทั้งในส่วนภูมิภาค ได้แก่ ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ผู้กำกับกลุ่ม รองผู้กำกับกลุ่มหรือผู้กำกับลูกเสือซึ่งได้รับเครื่องหมายวุฒิบาศมาแล้ว

การฝึกอบรมขั้นความรู้ขั้นสูง

การฝึกอบรมขั้นความรู้ขั้นสูง มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องกันในด้านความเป็นผู้นำและทักษะในการอบรมเด็กและคนหนุ่ม
2. เพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการฝึกอบรมและทักษะที่จำเป็นในการอบรมเด็กและคนหนุ่ม
3. เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ผู้กำกับหรือรองผู้กำกับได้ซึ่งมีรายละเอียดในการอบรมดังนี้
  1. กำหนดระยะเวลาฝึกอบรม 7 - 8 วัน โดยอยู่ประจำ ณ ค่ายฝึกอบรม
  2. การจัดการฝึกอบรมให้จัดการแยกกันตามประเภทลูกเสือ
  3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แก่ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่ได้ผ่านการฝึกอบรมขั้นความรู้เบื้องต้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 4 เดือน และผ่านการฝึกงานขั้นที่ 3 แล้วด้วย

4. ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

ส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือกรุงเทพมหานครสโมสรลูกเสือและกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการซึ่งได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

ส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการลูกเสืออำเภอและสโมสรลูกเสือซึ่งได้รับอนุญาตจากสำนักงานศึกษาธิการเขต โดยเสนอเรื่องผ่านสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดและสำนักงานศึกษาธิการเขตขอลำดับเลขรุ่นจากสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

5. ผู้อำนวยการฝึกอบรม ได้แก่ ผู้ที่ได้รับวุฒิ L.T. (Leader Trainers) แล้วและได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรม คณะผู้ให้การฝึกอบรมประกอบด้วยผู้ที่ได้รับวุฒิ L.T. (Leader Trainers) หรือ A.L.T.C มาแล้ว ผู้อำนวยการฝึกอบรม อาจเชิญผู้ที่ได้รับเครื่องหมายวุฒิบาตร หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชามาเป็นวิทยากรพิเศษได้ตามที่เห็นสมควร

6. ผู้อำนวยการฝึกอบรม เป็นผู้ลงนามในวุฒิบัตร มอบให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรม

7. การรายงานผล เมื่อเสร็จการฝึกอบรมแล้วให้มีการรายงานผลภายใน 15 วัน ส่วนกลางให้ผู้อำนวยการฝึกอบรมรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ส่วนภูมิภาคให้ผู้อำนวยการฝึกอบรมรายงานผลต่อสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด เพื่อเสนอไปยังสำนักงานศึกษาธิการเขตและสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ตามลำดับ

8. ให้มีการเก็บเงินค่าธรรมเนียมในการฝึกอบรมตามสมควร เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร ค่าอุปกรณ์ ค่าจัดพิมพ์เอกสารและอื่น ๆ กับให้เก็บเงินสมทบจากผู้รับการฝึกอบรมคนละ 10 บาทแบ่งให้ผู้จัดการฝึกอบรมครั้งหนึ่งและให้นำส่งสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ อีกครั้งหนึ่งเพื่อไปใช้จ่ายในการส่งเสริมฝึกอบรมลูกเสือในโอกาสต่าง ๆ

การฝึกอบรมขั้นปฏิบัติการและการวัดผล

การฝึกอบรมขั้นปฏิบัติการและการวัดผล มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมตั้งแต่ขั้นที่ 1.4 ไปใช้ในการฝึกอบรมลูกเสือ
2. เพื่อส่งเสริมการฝึกอบรมตนเองให้ดียิ่งขึ้น
3. เพื่อประเมินผลขั้นสุดท้ายว่าสมควรได้เครื่องหมายวุฒิบาตรหรือไม่

รายละเอียดในการฝึกอบรมขั้นปฏิบัติการและการวัดผลมีดังนี้

1. เมื่อผู้บังคับบัญชาลูกเสือได้ผ่านการฝึกอบรม 4 ชั้น ดังกล่าวข้างต้นแล้วให้นำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปดำเนินการในกองลูกเสือของตน เป็นเวลาอย่างน้อย 4 เดือน นับจากวันสิ้นสุดการฝึกอบรมขั้นความรู้ชั้นสูง ในระหว่างนั้นให้เสนอรายงานขอให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมาตรวจและประเมินผลการปฏิบัติงานการเสนอรายงานขอให้มีการตรวจผลการปฏิบัติการ และประเมินผลจะต้องทำภายในระยะเวลา 2 ปี นับจากวันสิ้นสุดการฝึกอบรมขั้นความรู้ชั้นสูง
2. การตรวจสอบและการประเมินผลนั้น จะเกี่ยวข้องกับภาคปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ เช่น ในเรื่องของ การวางแผน กำหนดการ การปฏิบัติกิจกรรมกลางแจ้ง การฝึกสอนลูกเสือ การปฏิบัติพิธีการต่าง ๆ ของลูกเสือ
3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจขั้นปฏิบัติการและประเมินผล ส่วนกลาง ได้แก่ ผู้อำนวยการกองลูกเสือ หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากเลขาธิการคณะกรรมการบริหารงานลูกเสือ ส่วนภูมิภาค ได้แก่ ศึกษาธิการเขต หรือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากเลขาธิการคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ
4. ให้ผู้อำนวยการกองลูกเสือ ผู้อำนวยการลูกเสือกรุงเทพมหานคร ศึกษาธิการเขต หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด เสนอนามผู้บังคับบัญชาลูกเสือวุฒิ L.T. (Leader Trainers) A.L.T. (Assistant Leader Trainers) ที่มีคุณลักษณะสมควรได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจขั้นปฏิบัติการและประเมินผลไปยังเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ เพื่อพิจารณาอนุมัติแต่งตั้งต่อไป กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินี้มีวาระการปฏิบัติหน้าที่คราวละ 4 ปี นับตั้งแต่วันแต่งตั้ง
5. การเสนอรายงานให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจขั้นปฏิบัติการและประเมินผล เสนอรายงานการตรวจประเมินผลต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปจนถึงสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
6. ให้สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเสนอรายชื่อผู้ที่สมควรได้รับเครื่องหมายวูดแบคจ์ 2 ท่อน และประกาศนียบัตร ไปยังผู้ตรวจราชการลูกเสือฝ่ายฝึกอบรมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาอนุมัติ
7. ในกรณีที่เห็นสมควรเพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของกิจกรรมลูกเสือให้ผู้ตรวจราชการลูกเสือฝ่ายฝึกอบรมแห่งชาติ มีอำนาจผ่อนผันหลักเกณฑ์การฝึกอบรมขั้นต่าง ๆ ได้ตามสมควรแก่กรณี

การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือในประเทศไทย โดยคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ได้กำหนดโครงสร้างการฝึกอบรมเป็นขั้นตอนดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. 2534 : 7) แบ่งออกเป็น 2 ชั้นคือ

การฝึกอบรมขั้นที่ 1 เป็นการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือตามหลักสูตรการฝึกอบรม โดยคณะวิทยากรตามแผนการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ 2 ระดับ คือ ฝึกผู้กำกับลูกเสือและผู้ฝึกวิทยากร ในการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือจะแบ่งเป็นขั้นความรู้ทั่วไปกับขั้นความรู้เบื้องต้น การฝึกใช้เวลา 4 ปีได้วุฒิขั้นความรู้เบื้องต้น B.T.C. (Basic Unit Leader Training Course) และจะต้องฝึกงานไม่ต่ำกว่า 4 เดือน จึงมีสิทธิเข้ารับการอบรม ขั้นความรู้ขั้นสูง A.T.C. (Advanced Unit Leader Training Course) หลังจากผ่านการฝึกอบรมแล้วต้องมาปฏิบัติงานและประเมินผล ใช้ระยะไม่น้อยกว่า 4 เดือนจึงจะได้รับการตรวจสอบและถ้าผ่าน จะได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ (Wood Badge)

การฝึกอบรมขั้นที่ 2 เป็นการฝึกอบรมวิทยากรตามแผนการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ขั้นผู้ช่วยในการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ A.L.T.C. (Assistant Leader Trainers Course) ใช้เวลาอบรม 7 วัน หลังจากนั้นต้องมาทำการฝึกงาน เป็นวิทยากรอบรมผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้ขั้นสูงไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง เป็นผู้อำนวยการฝึกขั้นความรู้เบื้องต้น B.T.C. ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง แล้วจึงเสนอผลงานไปยังคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ จึงได้รับการแต่งตั้งเป็นวิทยากรได้รับ ปีที่ 3 ท่อนเป็นขั้นผู้ช่วยให้การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ A.L.T.

หลังจากนั้นจึงจะมีสิทธิเข้าฝึกอบรมขั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือใช้เวลา 7 วัน ได้วุฒิ L.T.C. และต้องกลับมาทำผลงาน คือเป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมขั้นความรู้เบื้องต้นอีก 2 ครั้ง และเป็นวิทยากรการฝึกอบรมขั้นความรู้ขั้นสูง 4 ครั้งแล้วเสนอผลงานจึงได้รับการแต่งตั้งขั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ L.T. (Leader Trainer) วูดแบดจ์ 4 ท่อน

จึงสรุปได้ว่าการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การบริหารงานบุคคลโดยการมอบหมาย การชี้แจงนโยบาย การวางแผน การส่งเสริมบุคลากร เช่น การฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจพิจารณาให้ความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่นั้นภิญโญ สาธร (2516 : 102) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความชำนาญในด้านวิชาการคือรู้หลักสูตรอย่างแตกฉาน สามารถนำความรู้มาใช้เป็นแนวทางควบคุมการทำงานของครู รู้จักใช้ความรู้ให้สัมพันธ์กับพัฒนาการของนักเรียน สามารถจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน

พิชัย รัตตกุล (2526 : 102) กล่าวว่า การนำขบวนการลูกเสือไปสู่โรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสิ่งช่วยพัฒนา นักเรียนทุกด้านพร้อมกัน

พายัพ สารอุพันธ์ (2544 : 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมลูกเสือว่าเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้มีการเรียนการสอนทุกชั้นเรียน เป็นวิชาส่งเสริมสุขภาพ จริยธรรมและความมีระเบียบวินัยให้นักเรียนอย่างแท้จริง

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือคือการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสนใจอยากทดลอง ปฏิบัติจริงตามความสนใจและความถนัด รู้จักบทบาทหน้าที่ กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีตามระบอบประชาธิปไตยเพื่อเป็นการสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้วิชาลูกเสือเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ เพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ การเข้าร่วมการปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกการพัฒนาที่สำคัญได้แก่การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้านทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม โดยจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่สนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีคุณภาพ สร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งโรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 8)

การจัดตั้งกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน

กองลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือทุกประเภท เมื่อดำเนินการตั้งกองลูกเสือใหม่หรือตั้งกองลูกเสือเพิ่มจากเดิมที่มีอยู่ก่อนควรพิจารณาดำเนินการ (มูลนิธิคณะลูกเสือแห่งชาติ, 2550 : 32)

1. ดำเนินการรับสมัครนักเรียนเข้าเป็นลูกเสือ โดยให้ผู้สมัครกรอกใบสมัครลงในแบบ ลส.3 (ใบสมัครเข้าเป็นลูกเสือ) แล้วจัดหมู่และกองลูกเสือตามประเภทลูกเสือที่โรงเรียนกำหนด
2. นำรายชื่อนักเรียนที่สมัครรายละเอียดลงในทะเบียนลูกเสือตามประเภทลูกเสือ ทะเบียนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (แบบ ลส.8) ทะเบียนลูกเสือวิสามัญ (แบบ ลส.9)
3. เจ้าหน้าที่ลูกเสือโรงเรียน กรอกข้อความขอตั้งกองลูกเสือลงในแบบ ลส.1 (คำร้องขอจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือ) แล้วให้ผู้บริหารสถานศึกษาหรือโรงเรียนลงนามในฐานะผู้ยื่นคำร้องจำนวน 2 หรือ 3 ชุด แล้วแต่กรณี
4. ให้ครูผู้สอนสมัครเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือ กรอกข้อความลงในแบบ ลส.2 (ใบสมัครเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสือ) โดยแจ้งลงในใบสมัครว่าเป็นผู้บังคับบัญชาในตำแหน่งใด เช่น ผู้กำกับกอง หรือรองผู้กำกับกอง เป็นต้น แล้วลงชื่อสมัครและให้ผู้มีคุณสมบัติตั้งแต่ผู้กำกับกลุ่มขึ้นไป ลงนามเป็นผู้รับรอง จำนวน 2 หรือ 3 ชุด แล้วแต่กรณี

เมื่อดำเนินการตามลำดับขั้นต้นแล้วให้รวบรวมคำร้องละเอียดในข้อ 3 และข้อ 4 ทำหนังสือขออนุมัติตั้งกองและผู้บังคับบัญชาส่งไปตามลำดับโดยทางโรงเรียนเก็บสำเนาไว้ 1 ชุด ส่งไปยังผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด 1 ชุด

โดยปกติหมู่ลูกเสือแต่ละหมู่มีจำนวนสมาชิก 6 - 8 คน การตั้งชื่อหมู่ใช้ชื่อบุคคลสำคัญในอดีตของไทยเป็นชื่อหมู่ ทุกหมู่มีนายหมู่เป็นหัวหน้า มีรองนายหมู่เป็นรองหัวหน้าลูกเสือ 2 - 6 หมู่รวมกันเป็น 1 กอง แต่ละกองจะมีผู้กำกับลูกเสือคอยบังคับบัญชาควบคุมดูแลกองละ 1 คนและมีรองผู้กำกับลูกเสืออย่างน้อย 1 คน กองลูกเสือ 4 กองรวมเป็น 1 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีผู้กำกับลูกเสือคอยบังคับบัญชาควบคุมดูแลกองละ 1 คน และมีรองผู้กำกับลูกเสืออย่างน้อย 1 คน การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนจะต้องมีผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่เหมาะสมกับจำนวนลูกเสือในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ได้เสนอวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือไว้ทั้งหมด ในคราวการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือรุ่นที่ 40 ระหว่างวันที่ 20 - 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ดังต่อไปนี้

1. การสอนแบบบรรยาย (Lecture) เป็นการสอนในรูปแบบของการอธิบายหรือบอกกล่าว เพื่อให้ผู้เรียนทราบความจริงของเรื่องราวพฤติกรรมต่าง ๆ โดยครูเป็นผู้พูดคนเดียวนักเรียนเป็นผู้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ จากครู ซึ่งการสอนแบบบรรยายยังเป็นวิธีการสอนที่ดีและใช้กันอย่างแพร่หลายและทุก ๆ วิชาต้องใช้การบรรยายเป็นพื้นฐานของการสอนที่นำไปสู่การสอนวิชาอื่นแต่การบรรยายในวิชาลูกเสือนั้นไม่ควรเกิน 5 - 10 นาที ยกเว้นบางรายวิชาที่ไม่สามารถใช้วิธีการสอนอื่น การสอนลูกเสือแบบบรรยายมีดังนี้

1. การฟังข้อความจากการพูดยอมเข้าใจง่ายกว่าการอ่านข้อความที่พิมพ์ เพราะครูสามารถอ่านข้อความ ใช้น้ำเสียง ท่าทาง และสีหน้าเข้ามาประกอบด้วยช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ครูอาจย่อและปรับปรุงเรื่องที่พูดให้เข้าใจง่าย ๆ ได้ทันทีเมื่อสังเกตเห็นว่ามีผู้สงสัย

3. ครูมีโอกาสส่งเสริมนักเรียนให้มีประสบการณ์ทางการฟัง

4. สามารถสอน ควบคุมเนื้อหาได้มากในระยะเวลาที่กำหนด

5. เหมาะกับการฝึกลูกเสือที่มีจำนวนมาก

6. ครูผู้สอน ได้มีการเตรียมตัวล่วงหน้า

7. ประหยัดเวลา

อย่างไรก็ตามการสอนลูกเสือแบบบรรยาย มีข้อจำกัดดังต่อไปนี้

1. ไม่สามารถวัดว่าลูกเสือมีความเข้าใจในเนื้อหาได้มากน้อยเพียงใด

2. ไม่สามารถใช้กับเรื่องที่มีข้อขัดแย้งหรือการฝึกทักษะ
3. ผู้บรรยายต้องใช้ทักษะ ความสามารถในการกระตุ้นความสนใจตลอดเวลา
4. ถูกเลือกเพียงแต่นั่งฟังเฉย ๆ ซึ่งไม่เป็นวิธีการเรียนที่ดีต่อลูกเสือ

2. การสอนแบบสาธิต (Demonstration) คือการฝึกให้ลูกเสือได้รับประสบการณ์ตรง ช่วยเสริมสร้างทักษะในวิชาลูกเสือโดยการแสดงให้ดูก่อนการปฏิบัติจริงการสอนวิธีนี้เหมาะสมกับการสอนวิชาเงื่อน การปฐมพยาบาล ระเบียบแถว และแผนที่เข็มทิศ เป็นต้น การสอนแบบสาธิตมีวิธีการดังนี้

1. จัดผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะเรื่อง
2. ฝึกซ้อม สาธิตจนแน่ใจว่าทำการสาธิตได้เป็นอย่างดี
3. คำนึงถึงความรู้และทักษะของลูกเสือแต่ละประเภท

การสอนลูกเสือโดยวิธีการสาธิต มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. วางลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ ให้ลูกเสือทำตามอย่างช้า ๆ
2. เน้นจุดสำคัญที่ต้องสนใจเป็นพิเศษให้ลูกเสือฟัง
3. คอยสังเกตปฏิกิริยาของลูกเสือตามอย่างช้า ๆ ถ้าเห็นว่ายากควรทำการสาธิตซ้ำ
4. เปิดโอกาสให้ลูกเสือได้ซักถามและทบทวนขั้นตอนสำคัญ

ข้อดีของการสอนแบบสาธิต

1. ช่วยทำให้เกิดแรงจูงใจ
2. การแสดงความสามารถยืดหยุ่นได้ หรือสามารถทำซ้ำอีกก็ได้
3. เหมาะสำหรับการฝึกเป็นระบบหมู่

ข้อจำกัดของการสอนแบบสาธิต

1. ผู้สาธิตต้องมีความรู้ ความสามารถและความชำนาญจริง ๆ
2. อุปกรณ์ต้องจัดให้พร้อมทั้งปริมาณและคุณภาพ

3. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Group) เป็นวิธีการที่กำหนดให้ลูกเสือได้ประชุมปรึกษาหารือกันเป็นวิธีการทำตามหัวข้อที่มอบหมายให้ไปพิจารณาเป็นข้อง่าย ๆ แต่การประชุมกลุ่มย่อยนอกจากลูกเสือได้แสดงความคิดเห็นแล้ว ยังเป็นช่องทางช่วยแก้ไขปัญหาลูกเสือที่ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น การสอนลูกเสือแบบการประชุมกลุ่มย่อย มีวิธีการดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มลูกเสือควรอธิบายวิธีการให้เข้าใจก่อนออกไปประชุมกลุ่มกัน
2. ผู้กำกับลูกเสือควรอธิบายวิธีการให้เข้าใจก่อนออกไปประชุมกลุ่ม
3. ผู้กำกับลูกเสือต้องสังเกตอย่างใกล้ชิด หากมีปัญหาจะได้ช่วยแนะนำ
4. อาจนำความคิดในกลุ่มย่อยมาหลอมรวมเป็นความคิดของกลุ่มใหญ่
5. ผู้กำกับลูกเสือสรุปและแนะนำเพิ่มเติม

ข้อดีของการสอนลูกเสือแบบการประชุมกลุ่มย่อย มีดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ลูกเสือทุกคนได้แสดงความคิดเห็น
2. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการทำงานเป็นหมู่คณะ
3. ส่งเสริม สร้างสรรค์ในแนวความคิดใหม่ในเวลาที่ย่ำกัด

ข้อเสียของการสอนลูกเสือแบบการประชุมกลุ่มย่อย มีดังนี้

การให้ความรู้อาจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

4. การระดมสมอง (Brain Storming) การสอบแบบนี้เป็นการฝึกให้ลูกเสือได้มีโอกาสเสนอความคิดเห็นอย่างเสรี ปราศจากข้อจำกัดหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ ไม่คำนึงว่าผิดหรือถูก ดีหรือไม่ดี สิ่งที่ได้จากการสอนคือได้ข้อมูลจำนวนมาก ฉะนั้นให้นำข้อมูลเหล่านี้ไปหลอมรวมแนวความคิดที่สมาชิกในกลุ่มยอมรับ

การสอนลูกเสือแบบการระดมสมองมีวิธีการดังนี้

1. แบ่งกลุ่มลูกเสือเป็นกลุ่ม ๆ ละ 6 – 8 คน
2. จัดสถานที่เป็นวงกลมหรือวงรีก็ได้ตามความเหมาะสม ที่สำคัญคือให้สมาชิก

ได้เห็นหน้ากันอย่างทั่วถึง

3. แบ่งกลุ่มอธิบายให้สมาชิกได้ทราบถึงสาระสำคัญ กติกา และเงื่อนไข

การสอนแบบระดมสมอง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประธานเริ่มถามเป็นรายบุคคลตามลำดับ ต่อเนื่องและรวดเร็ว
2. ทุกคนต้องตอบเมื่อถูกถาม (ถ้าไม่ตอบให้ใช้คำว่า ผ่าน)
3. หากต้องการเพิ่มเติมหรือเสริมคำพูดของคนอื่น ให้ใช้คำว่า “ผมเห็นด้วยกับความคิดเห็นของสมาชิกและขอเสริมว่าความคิดเห็นของตนเอง”

4. การถามควรจะถามหลาย ๆ รอบ เมื่อเห็นว่าสมควรแล้ว กลุ่มจะใช้เวลาสำหรับพิจารณาวิเคราะห์การประเมินค่าข้อเสนอ และรวบรวมเพื่อนำเสนอต่อสมาชิกกลุ่มใหญ่ต่อไป

การสอนลูกเสือแบบระดมสมอง มีข้อดีดังต่อไปนี้

1. เป็นภาคปฏิบัติงานในระบบหมู่
2. เปิดโอกาสให้ลูกเสือใช้ความคิดอย่างเสรี ขอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
3. เป็นการระดมความคิดใหม่ สร้างสรรค์ทางแก้ปัญหาใดก็ได้
4. ฝึกให้กล้าแสดงออกด้วยวิธีการต่าง ๆ

การสอนลูกเสือแบบระดมสมอง มีข้อจำกัดดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะมากทำให้มีคุณค่าน้อยลง
2. ถูกจำกัดขนาดและเวลา
3. ไม่สามารถแก้ปัญหาที่กว้างขวางได้มากนัก

5. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เป็นกลวิธีที่สร้างบรรยากาศทางความคิดที่ทัดเทียมกันการอธิบายโต้ตอบเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อหาข้อยุติทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้การนำของผู้นำกลุ่มมีลักษณะเด่นคือ

1. เป็นวิถีประชาธิปไตย
2. เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ซึ่งกันและกัน
3. เป็นการเสริมสร้างการใช้ความรู้อย่างรอบคอบ

การสอนลูกเสือแบบอภิปรายกลุ่ม มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. แบ่งลูกเสือเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 7 – 8 คน และมีประธานกลุ่ม
2. จัดที่นั่งเป็นรูปวงกลม(หรือแบบครึ่งวงกลมหรือแบบตัวรถไฟก็ได้) ซึ่งถือได้ว่าเป็นการจัดที่นั่งที่ดีที่สุด เพราะสมาชิกได้มองเห็นกันทุกคนเกี่ยวกับเรื่องที่อภิปรายควรรหาข้อมูลเพิ่มเติม ส่วนในด้านอุปกรณ์และสถานที่ควรเป็นห้องเรียน หรือจัดสถานที่โดยเฉพาะก็ได้

ข้อดีของการสอนลูกเสือแบบอภิปรายกลุ่ม

1. ฝึกการเป็นผู้นำที่ดีและเป็นผู้ตามที่ดี
2. สร้างบรรยากาศความเข้าใจอันดีในการหาข้อยุติ
3. เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
4. ลูกเสือทุกคนได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายเท่าเทียมกัน

6. การสอนแบบฐาน (Based Teaching) เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้ว แม้กระทั่งในปัจจุบันก็กำลังเป็นที่นิยมใช้กันมาก โดยเฉพาะหน่วยทหาร ตำรวจ การฝึกลูกเสือ การสอนแบบฐานจะช่วยให้ลูกเสือฝึกประสบการณ์ตรง เกิดทักษะและสามารถนำความรู้ ความสามารถไปใช้ได้

การสอนลูกเสือแบบฐานมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. จัดแบ่งหัวข้อวิชาบรรจุผู้รับผิดชอบ (ผู้รับผิดชอบประจำฐาน)
2. จัดหาอุปกรณ์ประจำฐานให้พร้อม
3. แบ่งลูกเสือออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน
4. จัดระบบหมุนเวียนให้ลูกเสือเข้ารับการฝึกอบรมทุกฐาน
5. จัดฐานความยากง่ายสลับกันไปบนพื้นที่ที่สะดวกและปลอดภัยที่สุด

ข้อดีของการสอนลูกเสือแบบฐาน

1. ผู้สอนได้มีโอกาสได้ศึกษาตัวลูกเสือเป็นรายบุคคล
2. เปิดโอกาสให้ลูกเสือได้เรียนตามความสนใจ
3. ใช้เวลาน้อยแต่ได้เนื้อหาวิชาที่กำหนดครบถ้วน
4. สามารถทำการประเมินผลได้ในคราวเดียวกัน
5. เป็นประสบการณ์ที่ลูกเสือได้รับจากผู้กำกับลูกเสือ

ข้อจำกัดของการสอนลูกเสือแบบฐาน คือ

1. ต้องใช้อุปกรณ์จำนวนมากและใช้ผู้กำกับลูกเสือประจำฐานมาก
2. เป็นวิธีการสอนที่ไม่สามารถใช้ได้ทุกรายวิชา
3. ผู้สอนต้องมีความรู้ ความสามารถในการเตรียมการเป็นอย่างดี

ถึงแม้ว่าการสอนลูกเสือแบบฐานจะต้องมีการเตรียมการทั้งด้านบุคลากรและทรัพยากรต่างๆเป็นจำนวนมากแต่ผู้สอนก็สามารถเลือกให้มีความเหมาะสมกับความสามารถที่ของลูกเสือโรงเรียนจัดให้

7. การศึกษารายกรณี (Case Study) เป็นวิธีการสอนที่คืออีกวิธีการหนึ่งสำหรับการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่อีกทั้งเป็นวิธีการช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญาทักษะและทัศนคติอีกด้วย การสอนลูกเสือแบบศึกษารายกรณีมีวิธีการดังนี้

1. มอบหมายเรื่องให้ลูกเสือได้ศึกษาวิเคราะห์พร้อมวัตถุประสงค์
2. ลูกเสือต้องร่วมกันพิจารณาถึงปัญหาที่แท้จริงของเรื่อง
3. นำสาเหตุต่าง ๆ พิจารณาเป็นข้อ ๆ แล้วเลือกศึกษาปัญหาที่แท้จริงพร้อมเสนอ

แนวทางการแก้ไข

ข้อดีของการสอนลูกเสือแบบการศึกษารายกรณีมีดังต่อไปนี้

1. ฝึกลูกเสือให้กล้าตัดสินใจ วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ได้แม่นยำ
2. เปิดโอกาสให้ลูกเสือได้และเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ข้อจำกัดของการสอนลูกเสือแบบการศึกษารายกรณีคือ ผู้สอนต้องมีความเข้าใจอย่างมาก

8. การแบ่งกลุ่มปฏิบัติงานตามโครงการ (Project Work Group) เป็นวิธีการสอนให้บรรลุเป้าหมายในรายวิชาที่ต้องการให้ลูกเสือไปฝึกการทำงานที่รับผิดชอบให้แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด การแบ่งกลุ่มปฏิบัติงานตามโครงการมีข้อแตกต่างจากการอภิปรายกลุ่ม เพราะการแบ่งกลุ่มปฏิบัติงานตามโครงการมีข้อแตกต่างจากการปฏิบัติงานอภิปรายกลุ่มเพราะการแบ่งกลุ่มปฏิบัติงานตามโครงการเป็นไปเพื่อเพิ่มทักษะในวิชาลูกเสือ

การแบ่งกลุ่มปฏิบัติงานตามโครงการมีลักษณะที่สำคัญคือ

1. เป็นการฝึกการทำงานร่วมกันและสร้างคุณลักษณะผู้นำและผู้ตามได้
2. เป็นการพัฒนาทางสติปัญญาและทักษะของลูกเสือได้
3. ฝึกลูกเสือให้ใช้ความสามารถวางแผนในการปฏิบัติงานตามโครงการได้ดีและมีคุณภาพ

ถึงแม้ว่าการสอนลูกเสือโดยการแบ่งกลุ่มปฏิบัติงานตามโครงการจะมีผลต่อหลายประการ แต่การสอนโดยวิธีการนี้ ผู้กำกับลูกเสือต้องคอยแนะนำให้ลูกเสือได้เสนอแนวคิดปฏิบัติงานยังต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพเพียงพอต่อจำนวนกลุ่ม ส่วนการรายงานของกลุ่มเมื่อเสร็จภารกิจอาจทำได้หลายกรณี คือรายงานด้วยวาจารายงานด้วยภาพและรายงานด้วยผลงาน

9. การสวมบทบาท

การสวมบทบาท (Role Play) เป็นวิธีการสอนอีกแบบหนึ่งที่นิยมใช้เพราะเป็นกลวิธี การฝึกหัดให้ลูกเสือได้รู้จักวิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ การประเมินผลบทบาทมาเป็นเรื่องราว ได้ ขั้นตอนของการสอนลูกเสือโดยใช้การสวมบทบาท มีดังนี้

1. เลือกเรื่องที่จะสร้างสถานการณ์ที่มีความยาก และทัศนคติที่ติดต่อลูกเสือ
2. เลือกผู้แสดงให้เหมาะสม
3. เตรียมการแสดงใช้เวลา 2 - 3 นาที เน้นบทบาทของตัวละครสมมุติ
4. อภิปรายและซักถามความรู้สึกลูกเสือและผู้แสดง พร้อมทั้งให้โอกาสลูกเสืออื่นร่วม

อภิปราย

ข้อดีของการสอนลูกเสือแบบการสวมบทบาท

1. เป็นการฝึกลูกเสือให้รู้จักการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างฉับไว
2. ฝึกให้ลูกเสือได้รู้จักศึกษาและเรียนรู้พฤติกรรมการทำงานของมนุษย์

อย่างไรก็ตาม การสอนลูกเสือด้วยการสวมบทบาทมีข้อจำกัดว่าต้องใช้เวลาและเนื้อหาสาระมากเพื่อให้ลูกเสือได้ฝึกฝนให้เกิดความคุ้นเคย

แนวคิดในการวางหัวข้ออภิปราย

1. พฤติกรรมของผู้แสดงเป็นอย่างไร
2. ความเข้าใจและความสัมพันธ์ในตัวละคร
3. บอกเวลาในอนาคตว่าจะเกิดผลอย่างไร
4. นำข้อพิจารณาที่ได้จากการแสดงมาปรับปรุงงานของตนได้อย่างไร

10. การอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion) การสอนแบบนี้เป็นวิธีการพูดในที่ชุมชน หรือกลุ่มคนให้กับหมู่คณะเพื่อเสนอความรู้ แนวคิด การวิเคราะห์ปัญหาพิจารณาข้อดี ข้อเสียในการปฏิบัติ วิธีการอภิปรายแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะที่คล้ายกันคือ

1. การอภิปรายที่ให้ลูกเสือพูดฝ่ายเดียว
2. การอภิปรายที่ให้ลูกเสือพูดโต้ตอบกัน
3. การอภิปรายโดยการแบ่งกลุ่มลูกเสืออื่นซักถามและแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายเป็นคณะควรกำหนดขั้นตอนดังนี้

1. ประธานหรือพิธีกร แนะนำกลุ่มลูกเสือเป็นรายบุคคล และหัวข้อการอภิปราย
2. อภิปรายรายบุคคลหรือตามเนื้อหาที่กำหนด
3. จัดให้มีการซักถามระหว่างกัน เปิดโอกาสให้ผู้ฟังถามข้อข้องใจ

ข้อดีของการสอนลูกเสือแบบการอภิปรายเป็นคณะ มีดังต่อไปนี้

1. เหมาะที่จะใช้กับลูกเสือจำนวนมาก
2. ลูกเสือได้รับความรู้หลายด้านในเวลาเดียวกัน

การใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายเป็นคณะ ผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นคณะผู้ดำเนินการ จะต้องคัดเลือกลูกเสือที่จะพูดหัวเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี และจะต้องเตรียมการขั้นตอนและเวลาให้มีความเหมาะสม

กล่าวโดยสรุปกระบวนการลูกเสือ คือ กระบวนการพัฒนาคนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือมีวินัยและความเสียสละอันถือเป็นอุดมการณ์ จะต้องอาศัยระบบหมู่ร่วมกันคิด ร่วมกันทำด้วยการปฏิบัติจริง

จากข้อสรุปนี้สามารถนำกระบวนการลูกเสือมาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมง ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดให้หมู่บริการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการทำความเคารพ นำกายบริหาร คลายความเครียดและสรุปสาระสำคัญ
2. เน้นระบบหมู่ โดยให้ปฏิบัติงานเป็นกลุ่มโดยใช้หลักการประชาธิปไตย ส่งเสริมการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
3. มีการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือเพื่อสมาชิกในหมู่ ช่วยเหลือส่วนรวมในนามของหมู่ ในนามของห้อง หรือ โรงเรียน โดยถือปฏิบัติหน้าที่ที่มีเกียรติ
4. มีการเล่นโดยการเลือกเกมง่าย ๆ ที่สามารถบริหารร่างกาย คลายความเครียดได้
5. มีการส่งเสริมกำลังใจโดยการชมเชยเป็นรายบุคคลทันทีที่สมควรได้รับการยกย่องชมเชย อาจชมเชยเป็นสัปดาห์หรือเป็นภาคเรียน โดยแสดงไว้เป็นป้ายนิเทศหรือหน้าห้องเรียน การประกาศชมเชยหน้าเสาธง นอกจากนี้อาจมอบเครื่องหมายดีเด่นแก่นายหมู่ที่มีผลงานดีเด่น
6. เน้นกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือ โดยตั้งเป็นเกณฑ์ความประพฤติเป็นข้ออบรมที่สามารถปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและเป็นหลักในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

การสอน (Instruction) หมายถึงการจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการปฏิบัติต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ศึกษาและฝึกประสบการณ์โดยทั่วไปนั่นถือเป็นหน้าที่ของครูผู้สอน

(ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. 2533 : 80)

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มีดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ซึ่งใช้หลักสูตรและพิธีการเดียวกัน โดยกำหนดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เวลาเรียน 1 คาบ/สัปดาห์
2. ให้ดำเนินการสอนเครื่องหมายลูกเสือโลก ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เครื่องหมาย

ลูกเสือพิเศษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเครื่องหมายลูกเสือหลวง ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. การแต่งกายในการฝึกปฏิบัติหรือการอยู่ค่ายพักแรมให้ลูกเสือใช้เครื่องแบบจำลอง

4. การจัดกิจกรรมลูกเสือจะให้เกิดผลดีนั้น ผู้กำกับลูกเสือต้องเน้นกระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดลักษณะนิสัยที่ดี

5. ควรจัดให้มีการเปิดประชุมกองทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก่อนมีการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเป็นการฝึกระเบียบวินัยในตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้
พิธีเปิดประชุมกอง

ขั้นที่ 1 กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2528 กำหนดขั้นตอน พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงชาติ สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

ขั้นที่ 2 เกมหรือเพลงทำให้เกิดความสนุกสนานเป็นการอบอุ่นร่างกายก่อนปฏิบัติกิจกรรม อาจใช้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับเนื้อหาเสมอไป

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรมโดยให้ศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์วางแผนปฏิบัติจริงเน้นการปฏิบัติเป็น ฐานและระบบหมู่

ขั้นที่ 4 การเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์เป็นเรื่องง่าย ๆ ส่งเสริมคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความสามัคคี ความเสียสละ และความกล้าหาญอดทน

ขั้นที่ 5 พิธีปิดประชุมกองกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (นัดหมายตรวจเครื่องแบบ ชักธงลงเลิก)

เนื่องจากกิจกรรมลูกเสือ เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งกิจกรรมที่จัดนั้นสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วม กิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบูรณาการ โครงการ และองค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น

2. การจัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด ตามความสามารถและความต้องการ ของผู้เรียนและชุมชน เช่น กิจกรรมวิชาพิเศษต่าง ๆ ของลูกเสือ

3. จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมพัฒนาชุมชน

4. การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบโดยถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผล การผ่านช่วงชั้น

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหมายถึงกิจกรรมที่ครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่ดำเนินการจัดให้ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียน การสอนอย่างเป็นระบบและนำเสนออย่างมีขั้นตอน เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพ สูงสุดและตรงตามจุดมุ่งหมาย

ด้านหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สถานศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป กำหนดให้กิจกรรมลูกเสืออยู่ในกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ตามตารางประเภทของลูกเสือ

ตาราง 2.1 ประเภท ระดับชั้น วิชาแกนและวิชาพิเศษ

ประเภท	ระดับชั้น	วิชาแกน	วิชาพิเศษ
สำรอง (อายุ 8 - 11 ปี)	ป.1 - ป.3	เตรียมลูกเสือสำรอง ดาวดวงที่ 1-3 - การฝึกอบรมและกิจกรรมลูกเสือสำรอง จะต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยคำนึงถึง พัฒนาการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เป็นพื้นฐานไม่ว่าเด็กจะอยู่ชั้นใดก็ตาม	วิชาพิเศษ 18 วิชา ใช้วิธีบูรณาการ กับวิชาสามัญ ในหลักสูตร
สามัญ (อายุ 11 - 13 ปี)	ป.4 - ป.6	ลูกเสือตรี-โท-เอก - เริ่มฝึกอบรมให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น เริ่มมีกิจกรรมใช้ชีวิตกลางแจ้งและการผจญภัย เน้นระบบหมู่ การเป็นผู้นำ รวมทั้งการบำเพ็ญ ประโยชน์ทั่วไป	วิชาพิเศษ 54 วิชา ใช้วิธีบูรณาการ เข้ากับวิชาสามัญ ในหลักสูตร
สามัญรุ่นใหญ่ (อายุ 14 - 18 ปี)	ม.1 - ม. 3	ลูกเสือโลก ลูกเสือชั้นพิเศษ และลูกเสือหลวง - การฝึกอบรมและกิจกรรมระบบหมู่ฝึกให้มีความ รับผิดชอบสูงขึ้น เป็นผู้นำในระบบ ประชาธิปไตย ฝึกการใช้ชีวิตกลางแจ้ง ผจญภัย ทักษะลูกเสือ ฝึกอบรมขั้นพื้นฐาน ทางวิชาชีพตามที่ถนัด บำเพ็ญประโยชน์	วิชาพิเศษ 76 วิชา เรียนนอกเวลา เรียนหรือในเวลา เรียน
วิสามัญ (อายุ 16 - 18 ปี)	ม. 4 - ม. 6	ลูกเสือวิสามัญ สำรวจตนเอง พิธีประจำกอง - การฝึกอบรมและกิจกรรมลูกเสือจะต้องจัดให้ เหมาะสมกับวัย	วิชาพิเศษ 12 วิชา เรียนนอกเวลา สถานศึกษากำหนด

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2548).

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดให้กิจกรรมลูกเสือ เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคือกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความสามารถของตนตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ที่กำหนด โดยที่กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ต้องปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างครบ วงจร ตั้งแต่การศึกษา การวิเคราะห์ การวางแผน ปฏิบัติตามแผน การประเมิน และการปรับปรุง การทำงาน โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม จึงเป็นกิจกรรมที่พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ได้ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา อารมณ์และด้านสังคม สร้างเยาวชนของ ชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดี มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้าง จิตสำนึกการทำประโยชน์เพื่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้

ลูกเสือแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ตามความเหมาะสมของ วัย วุฒิภาวะและความแตกต่าง ระหว่างบุคคล สอดคล้องกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 แบ่งตามประเภทของลูกเสื่อดังต่อไปนี้

1. ลูกเสือสำรอง   ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3
2. ลูกเสือสามัญ   ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6
3. ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่   ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3
4. ลูกเสือวิสามัญ   ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

แนวทางการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้สอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานที่ รับผิดชอบการจัดการศึกษา จึงได้ดำเนินการพัฒนาและกำหนดหลักสูตร โดยการกำหนดสาระ มาตรฐานการเรียนรู้รวม 12 ปี สำหรับโครงสร้างหลักสูตรฯแบ่งออกเป็น 8 สาระ และกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 สาระคือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ
2. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์

สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถตนเอง ตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระเป็น กิจกรรมที่พัฒนาองค์รวมความเป็นมนุษย์ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม สร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดี

มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกการทำประโยชน์เพื่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นเพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐในการพัฒนาการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยในปี พ.ศ. 2545 นั้น กองการลูกเสือ ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ ระหว่างวันที่ 17 – 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 ณ เดือนฉายรีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี ได้เชิญนายพะยอม แก้วกำเนิด อธิการบดีกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ผู้ตรวจราชการลูกเสือฝ่ายวิชาการ ประจำสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในครั้งนี้ท่านได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรแบ่งเนื้อหาสาระหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือทุกประเภทเรียกว่า “มวลรวมกิจกรรม” ออกเป็น 10 หน่วยกิจกรรมประกอบด้วย

1. ระเบียบวินัยและทักษะทางลูกเสือ
2. การดำรงชีวิต
3. ศรัทธายึดมั่น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และวัฒนธรรม
4. สนองพระคุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณ
5. เทิดทูนเกียรติคุณ สถานศึกษา บูชาพระคุณครู อาจารย์
6. เพื่อนช่วยเพื่อน
7. ลูกเสือทั่วโลกเป็นพี่น้องกัน
8. วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เพื่อแก้ปัญหาพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม
9. สืบสานมรดก ภูมิธรรม ภูมิปัญญาไทย
10. คู่ความเป็นเลิศ

อนึ่งการจัดประชุมสัมมนาครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมการประชุมสัมมนาประกอบด้วย ครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือจากสถานศึกษาต่าง ๆ ทุกระดับและเห็นด้วยกับแนวทางข้อเสนอแนะในการกำหนดตัวกิจกรรมจากเนื้อหาสาระของหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือทุกประเภทแต่ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 กองการลูกเสือได้พิจารณาเห็นว่า เพื่อเป็นการสานต่อจากการประชุมครั้งที่แล้วจึงได้มีการจัดการประชุมสัมมนาอีกครั้งหนึ่งระหว่างวันที่ 4 – 6 มิถุนายน 2546 ณ โรงแรมระยองออร์คิด จังหวัดระยอง ได้เชิญนายพะยอม แก้วกำเนิด อธิการบดีกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ผู้ตรวจราชการลูกเสือฝ่ายวิชาการ

ประจำสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุม และเสนอแนะแนวทางเพิ่มเติม โอกาสนี้ท่านได้เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือว่า ขอให้คำนึงถึงหลักการ วัตถุประสงค์และวิธีการเรียนรู้ของลูกเสือตามพันธกิจของการลูกเสือ ซึ่งได้กำหนดไว้ชัดเจนตามนโยบายขององค์การลูกเสือโลก เพื่อให้เยาวชนไทยสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีลักษณะที่พึงประสงค์เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติซึ่งกิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรนั้น สามารถจัดให้สอดคล้องตามแนวทางการจัดกิจกรรมทั้ง 10 หน่วยที่ท่านได้ให้ข้อเสนอแนะจากการประชุมครั้งที่แล้ว

นอกจากนี้ นายพะยอม แก้วกำเนิด อธิบดีอธิบดีกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ผู้ตรวจราชการลูกเสือฝ่ายวิชาการ ประจำสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติให้คำแนะนำว่า ครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือควรทราบข้อกำหนดและรายละเอียดระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือประสบผลสำเร็จ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. จุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. เป้าหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. ผังมโนทัศน์กิจกรรมลูกเสือ
5. วัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ
6. วัตถุประสงค์ขององค์การลูกเสือโลก
7. มวลกิจกรรมข้อเสนอแนะทั้ง 10 หน่วยกิจกรรม
8. สาระกิจกรรมเพื่อเครื่องหมายพิเศษ
9. วิชาพิเศษต่าง ๆ สู่ความเป็นเลิศ
10. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้บังคับบัญชาลูกเสือ

การจัดการสัมมนาครั้งนี้ได้แบ่งผู้เข้าร่วมการประชุมออกเป็นกลุ่มปฏิบัติการ 4 กลุ่มตามประเภทของลูกเสือ เพื่อร่วมกันพิจารณาจัดทำแนวทางการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือทุกประเภทให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเนื้อหาสาระของหลักสูตรลูกเสือทั้งหมดจัดอยู่ในหมวดกิจกรรมลูกเสือ 10 กิจกรรม และจัดทำร่างเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ เป็นการสร้างหลักสูตรที่มีความจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการของลูกเสือ – เนตรนารี และสอดคล้องกับความต้องการในท้องถิ่นในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียน ตามความสนใจและความถนัด ผู้เรียนต้องเรียนและสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหาซึ่งเป็น

การปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การพัฒนาองค์กรรวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้านทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม โดยจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่สองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีคุณภาพ สร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 8) ได้มีความเจริญก้าวหน้า ความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติ จึงต้องปลูกฝังให้คุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามกฎ คำปฏิญาณและคติพจน์ของลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่
2. มีทักษะการสังเกต จดจำการใช้เครื่องมือ การแก้ปัญหาและทักษะในการทำงาน
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกล้าหาญ อดทน เชื่อมมั่นในตนเอง มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเสียสละ บำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
4. มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอสร้างสรรคงานฝีมือสนใจและพัฒนาธรรมชาติ หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 (คณะลูกเสือแห่งชาติ. 2550 : 1 - 264) ดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 บทบาทและหน้าที่ของกรรมการกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 นโยบายของรัฐบาลไทยเกี่ยวกับต่างประเทศ และการดำเนินงานของสหประชาชาติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเดินทางสำรวจ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การจัดแสดงงานศิลปะต่อที่สาธารณะ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 กีฬาประเภทบุคคลและประเภททีม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 หลักธรรมทางศาสนากับการแก้ปัญหาสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การโต้วาที

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 ขบวนการลูกเสือ กิจกรรมกลางแจ้ง ระเบียบแถว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 ภาวะผู้นำ และการฝึกอบรมวิชาการเป็น

หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ลูกเสือโลก (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1)

1. ความเข้าใจเรื่องราวของกิจการลูกเสือ

- 1.1 กิจการของคณะลูกเสือแห่งชาติ
- 1.2 กิจการของคณะลูกเสือโลก
- 1.3 บทบาทของตนเอง

2. ระเบียบแถวลูกเสือ

การฝึกบุคคลท่ามือเปล่าการฝึกท่าไม้พลองหรือไม้ง่ามการฝึกเป็นหมู่หรือกองการฝึกท่าสัญญาณมือ

3. ขอมรับและปฏิบัติตาม คำปฏิญาณ กฎและคติพจน์ของลูกเสือ กฎและคำปฏิญาณ คติพจน์ของลูกเสือเป็นหลักสำคัญที่ลูกเสือทุกคนต้องขอมรับและปฏิบัติตาม

4. การกางเต็นท์-รื้อเต็นท์ที่ที่พักแรมเวลากลางคืน

- การกางเต็นท์ การรื้อเต็นท์ การเก็บและการรักษาเต็นท์

5. สาขิตการบรรจุเครื่องหลังอย่างถูกต้องสำหรับเดินทางไกล

- การบรรจุสิ่งของใส่เครื่องหลังให้เรียบร้อย

6. การก่อไฟและจุดไฟกลางแจ้ง การปรุงอาหาร

- การเลือกสถานที่จุดไฟ การทำเชื้อเพลิง การจุดไม้ขีดไฟ การก่อไฟ การประกอบอาหาร

7. แผนที่และเข็มทิศ

- ความหมายและชนิดของแผนที่และการอ่านแผนที่ ความหมายส่วนประกอบของเข็มทิศ
- วิธีการใช้เข็มทิศและการหาทิศ

8. เงื่อนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

- พิรอด ขัดสมาธิ กระจกไม้ ปวงสายธนู ตะกรุดเบ็ด ประมง ผูกขุง ผูกรั้ง ปมตาไก่

9. การปฐมพยาบาล

- วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล

10. ความปลอดภัยเกี่ยวกับกิจกรรมของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

- การปฏิบัติกิจกรรมนุกเบิก การปฏิบัติกิจกรรมผจญภัย การปฏิบัติกิจกรรมเดินทางไกล

เครื่องหมายวิชาพิเศษ 67 วิชา เรียนนอกเวลาหรือในใช้วิธีบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้เครื่องหมายลูกเสือโลกสอบได้ภายใน 6 เดือน

หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ลูกเสือพิเศษ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2)

1. หน้าที่พลเมือง
ประวัติลูกเสือไทย วิธีการดำเนินการของขบวนการลูกเสือ การเยี่ยมหน่วยงานหรือสถาบัน
2. สิ่งแวดล้อม
- ความหมายและความสำคัญของสิ่งแวดล้อม วิธีการอนุรักษ์สัตว์และพืช การอนุรักษ์ธรรมชาติ
3. การเดินทางสำรวจ
- หลักในการเดินทางสำรวจด้วยการเดินเท้า การจัดหาอาหารและอุปกรณ์เวชภัณฑ์ที่จำเป็นการทำแบบรายงานการสำรวจ
4. การแสดงออกทางศิลปะ
- ศิลปะการแสดง (ดนตรี ละคร ฟ้อนรำ การละเล่นพื้นเมือง) ทัศนศิลป์ วาดภาพ ปั้นถ่ายภาพ การประดิษฐ์ การช่าง ศิลปะทางอักษรศาสตร์และศิลปะการวิจารณ์
5. สมรรถภาพทางกาย
- มาตรฐานการทดสอบสมรรถภาพทางกาย ความหมาย ชนิด และโทษของสิ่งเสพติด กีฬาไทย กีฬาสากล
6. อุดมคติ
- คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ สีล 5 สีล 8 การอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตรหลักสำคัญในพระพุทธศาสนา
7. กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ
- กฎแห่งความปลอดภัย กิจกรรมที่ใช้สติปัญญา กิจกรรมที่ใช้ออกกำลังกาย กิจกรรมวิทยากร
8. การบริการ
- ความหมายของชุมชนการบริการและการพัฒนาชุมชน กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเครื่องหมายวิชาพิเศษ 76 วิชา เรียนนอกเวลาหรือในเวลาหรือใช้วิธีบูรณาการเข้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ลูกเสือหลวง (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3)

1. หน้าที่พลเมือง

- ขอบข่ายบทบาทหน้าที่ของกรรมการลูกเสือ พระมหากษัตริย์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตยบทบาทและหลักการของพรรคการเมือง นโยบายและหลักการของรัฐบาลเกี่ยวกับต่างประเทศหลักการดำเนินงานของสหประชาชาติ องค์การชำนาญพิเศษ

2. สิ่งแวดล้อม

- ปัญหาสิ่งแวดล้อม ชื่อและผลงานของหน่วยงานราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ดิน น้ำ พันธุ์ไม้และสัตว์ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

3. การเดินทางสำรวจ

- การเดินทางสำรวจด้วยการเดินเท้าเป็นหมู่ โดยจักรยานเป็นหมู่ การสำรวจโดยการเดินเรือ

4. การแสดงออกทางศิลปะ

- คุณค่าทางศิลปะ ศิลปะทางการแสดง ทักษะศิลป์ การช่าง ศิลปะทางอักษรศาสตร์ และศิลปะการวิจารณ์

5. สมรรถภาพทางกาย

- วิธีการ ประโยชน์ กติกาการแข่งขันและการปฏิบัติในการวิ่ง การวิ่งผลัด การกระโดดไกล การทุ่มน้ำหนัก วิธีการและกติกาเซปักตะกร้อ

6. อุดมคติ

- หลักธรรมของศาสนา คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือในส่วนของสวดคล้องกับหลักธรรมในศาสนาการนำคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือช่วยแก้ปัญหาสังคม

7. กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ

- ความหมาย จุดมุ่งหมาย หลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางในการจัดได้ว่าที่

8. การบริการหลักสูตรลูกเสือสามัญขบวนการลูกเสือ คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ กิจกรรมกลางแจ้ง ระเบียบแถว (ท่าสัญญาณมือ ท่าอาวุธ นกหวีด)

9. การฝึกผู้นำคุณสมบัติผู้นำในท้องถิ่นองค์ประกอบในการสร้างความเป็นปึกแผ่นอบรมวิชาการเป็นผู้นำ

เครื่องหมายวิชาพิเศษ 76 วิชา

จัดการเรียนนอกเวลาหรือในเวลาหรือใช้วิธีการบูรณาการเข้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

1. นักพจนานุกรม	2. นักดาราศาสตร์
3. นักอุตุนิยมวิทยา	4. ผู้จัดการค่ายพักแรม
5. ผู้พิทักษ์ป่า	6. นักเดินทางไกล
7. หัวหน้าคนครัว	8. นักบุกเบิก
9. นักสะกดรอย	10. นักธรรมชาติวิทยา
11. การสื่อสารด้วยยานพาหนะ	12. นักดับเพลิง
13. นักสัตวแพทย์	14. นักสารพัดช่าง
15. นักโบราณคดี	16. นักสะสม
17. นักดนตรี	18. นักถ่ายภาพ
19. นักกีฬา	20. นักกรีฑา
21. นักพิมพ์ดีด	22. นักแสดงการบันเทิง
23. นักยิงปืน	24. ล่าม
25. หน้าที่พลเมือง	26. มัคคุเทศก์
27. บรรณารักษ์	28. เลขานุการ
29. พลาธิการ	30. ผู้ช่วยการจราจร
31. ช่างเขียน	32. ช่างไฟฟ้า
33. ช่างวิทยุ	34. ช่างแผนที่
35. ช่างเครื่องยนต์	36. อิเล็กทรอนิกส์
37. การหามิตร	38. การฝีมือ
39. การช่วยผู้ประสบภัย	40. การสาธารณสุข
41. การพยาบาล	42. การพูดในที่สาธารณะ
43. การอนุรักษ์ธรรมชาติ	44. การประชาสัมพันธ์
45. การตั้งคมสงเคราะห์	46. การพัฒนาชุมชน
47. ชาวประมง	48. ตื่นเต้น
49. ผู้นำร่อง	50. นักเล่นเรือใบ
51. นักว่ายน้ำ	52. นักพายเรือ
53. นักกรรเชียงเรือ	54. กลาสีเรือ
55. การควบคุมการจราจรทางเรือ	56. การป้องกันความเสียหายและดับเพลิง
57. การเรือ	58. การดำรงชีพในทะเล

59. เครื่องหมายชาวเรือ	60. เครื่องหมายเชิดชูเกียรติลูกเสือเหล่าสมุทร
61. นักเครื่องบินเล็ก	62. ช่างอากาศ
63. ยามอากาศ	64. การควบคุมการจราจรทางอากาศเบื้องต้น
65. การควบคุมการจราจรทางอากาศ	66. การช่วยเหลือผู้ประสบภัย
67. การฝึกเป็นผู้นำ	68. นักปฏิบัติการทางจิตวิทยา
69. การขนส่งทางอากาศ	70. แผนที่ทหารและเข็มทิศ
71. เสนารักษ์	72. การดำเนินชีพในถิ่นทุรกันดาร
73. นักไต่หน้าผา	74. เครื่องหมายการบิน
75. เครื่องหมายเชิดชูเกียรติลูกเสือเหล่าอากาศ	76. เครื่องหมายผู้ฝึกสอน

แนวทางการสอบวิชาพิเศษลูกเสือ

ในการสอบวิชาพิเศษลูกเสือ มีแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้

1. ทำการสอบพิเศษ โดยใช้เวลานอกเหนือจากที่ลูกเสือเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติหรือในขณะที่อยู่ค่ายพักแรม นอกจากนี้ลูกเสืออาจใช้เวลาว่างของตนเอง ทำการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ของวิชาพิเศษแล้วขอทำการสอบ หรือส่งรายงานการปฏิบัติงานรายวิชานั้นแก่ผู้กำกับลูกเสือเพื่อขอระดับเครื่องหมายวิชาพิเศษ การสอบจัดให้มีขึ้นปีละครั้งก็ได้ โดยเน้นการปฏิบัติจริง และเมื่อสอบผ่านให้ผู้กำกับลงนามในสมุดประจำตัวลูกเสือ วิชาพิเศษลูกเสือใดที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับกิจกรรมที่ลูกเสือเข้าร่วมตามปกติ ให้นำไปบูรณาการรวมทั้งทำการสอบภาคปฏิบัติของวิชาพิเศษนั้น ๆ และถือว่าลูกเสือที่ผ่านการสอบแล้วมีสิทธิ์ระดับเครื่องหมายวิชาพิเศษด้วย

สรุปได้ว่าหลักสูตร หมายถึงการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและสนองความต้องการของลูกเสือและเนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ โดยมีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรม ซึ่งเน้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อมุ่งพัฒนานิสัย ความมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม กล้าแสดงออก มีการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคม พร้อมทั้งมีการประสานงาน ใช้ทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้และประสบการณ์มาร่วมจัดกิจกรรม

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตั้งอยู่ที่ ถนนวิระเทพ อำเภอกันทรลักษ์ มีเขตบริการครอบคลุม 4 อำเภอคือ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอนายูง อำเภอศรีรัตนะและอำเภอเบญจลักษ์มีพื้นที่ทั้งหมด 2,527.65 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ใกล้เคียงมีเขตติดต่อกับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีดังนี้

ทิศเหนือ จรดอำเภอท่าลี่ และอำเภอโนนคูณ

ทิศใต้ จรดราชอาณาจักรกัมพูชา

ทิศตะวันออก จรดอำเภอน้ำขุ่น อำเภอเมืองและอำเภอทุ่งศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันตก จรดอำเภอภูสิงห์ อำเภอไพรบึง อำเภออุบลรัตน์และอำเภอพยัคฆ์

วิสัยทัศน์

ภายในปี 2555 ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง
มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และมีอัตรียบภาพผู้สาคล

ค่านิยมองค์กร “องค์กรมีชีวิตชีวา” (4+4)

1. ยิ้ม ใจดี ไต่ถาม ให้เกียรติกัน
2. กระตือรือร้นให้บริการและไม่เลือกปฏิบัติ
3. ตรงต่อเวลา
4. แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย
5. ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
6. ทำกิจกรรม 5 ส ก่อนและหลังเลิกงานทุกวัน
7. ฝึกฝนและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ
8. ร่วมกิจกรรมขององค์กร

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาให้ทั่วถึงมีคุณภาพตามมาตรฐาน
และพัฒนาอัตรียบภาพผู้เรียนผู้สาคล
2. จัดระบบประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
3. จัดการความรู้ ตามความสามารถ สมรรถนะตามความต้องการของครูและบุคลากร
ทางการศึกษา
4. จัดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน บริหารจัดการตาม
หลักธรรมาภิบาลโดยเน้นเครือข่ายการมีส่วนร่วมและน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่วิถีชีวิต

กลยุทธ์

1. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. เฝ้าระวังการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและมาตรฐานการศึกษา
3. พัฒนาขีดสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

เฉลิม หิรัญชาติ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลูกเสือสามัญของครูผู้สอนใน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือสามัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือสามัญครูผู้สอนใน โรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านหลักสูตร เมื่อพิจารณาตามสถานภาพของครูผู้สอน พบว่าผู้สอนที่ผ่านการฝึกอบรมมีปัญหา โดยภาพรวมในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีปัญหาในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านสื่อการเรียนการสอนส่วนด้านอื่น ๆ มีปัญหาในระดับปานกลาง

ทองคำ ตอนศรี (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยจำแนกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการนิเทศติดตาม และด้านการวัดผล ประเมินผล ผลการวิจัยพบว่าครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามประสบการณ์ในการฝึกอบรม มีการปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และมีการปฏิบัติในระดับมาก 2 ด้าน คือด้านหลักสูตรและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีการปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือ โดยรวมและรายด้านมากกว่าครูผู้สอนที่ไม่ผ่านการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ว่าที่ พ.ต.วิเชียร อุสาห์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาและเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่าครูโดยรวมมีปัญหาด้านการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหารายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำคือด้านอุปกรณ์และสื่อการสอน ด้านบุคลากร ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านสถานที่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการบริหารตามลำดับ ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีปัญหาการบริหารงานลูกเสือโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากและรองลงมาได้แก่ ด้านอุปกรณ์และสื่อการสอน ด้านบุคลากรและด้านการวัดผลประเมินผลตามลำดับ ครูอาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

กฤษณ์ โกไสยกานนท์ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่ายังมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานลูกเสือในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการวางแผน ด้านการจัดบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์และด้านการประเมินผลและได้เสนอแนะให้มีการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนสังกัดอื่นและกลุ่มประชากรอื่นอีกด้วย

ภิญโญ รินเกลื่อน (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่าด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการควบคุม ด้านการบังคับบัญชา ตามทัศนะการบริหารงานของผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับปฏิบัติงานปานกลาง ส่วนด้านการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก เปรียบเทียบการปฏิบัติงานบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามวุฒิทางลูกเสือในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สำราญ ชัยสวัสดิ์ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารกิจการลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่าการจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือในโรงเรียนและการแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือพบว่าการจัดตั้งกองลูกเสือ 3 ประเภท คือ กองลูกเสือสำรอง กองลูกเสือสามัญ กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในด้านการจัดหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือในโรงเรียนพบว่าสภาพการวางแผนของโรงเรียนมีการวางแผนจัดกิจกรรมเป็นลำดับมากที่สุด รองลงมามีการวางแผนเป็นภาคเรียน

ส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ในด้านการจัดสรรงบประมาณในกองทุนเพื่อสภาพ การจัดสรรงบประมาณด้านการจัดเก็บค่าบำรุงลูกเสือประจำปีของโรงเรียน ส่วนใหญ่จัดเก็บแต่ไม่ ดำเนินการทุกปี ด้านการบริหารงานปกครองในกองทุนเพื่อสภาพ ส่วนใหญ่ไม่ได้จัดพิธีรับลูกเสือ และพิธีเข้าประจำกองลูกเสือ ส่วนด้านบุคลากรและการพัฒนาบุคลากรงานลูกเสือพบว่า วิธีการ สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้บังคับบัญชาโดยการให้โอกาสเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรต่าง ๆ ตามความสมัครใจ

อุดม กีกก้อง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่กับผลการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่กับผลการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน จำแนก ตามสถานภาพวุฒิทางลูกเสือและประสบการณ์ ในการทำงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง การศึกษาระดับผลการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่กับผลการดำเนินงาน กิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานกิจกรรมลูกเสืออย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

จุด ก่อแก้ว (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2545 และเพื่อ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนและผู้บังคับบัญชาลูกเสือเกี่ยวกับการ บริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ใน สถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้าน งบประมาณ ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้อำนวยการ ลูกเสือโรงเรียนและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน และผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีวุฒิทางลูกเสือต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานลูกเสือ ในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนและ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่อยู่ใน โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหาร ลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ไพบุลย์ จันทร์แรม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาผู้บังคับบัญชาลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่าจากการสำรวจ ก่อนการอบรมพัฒนาพบว่า โรงเรียนมีปัญหาในการนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญ รุ่นใหญ่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงาน

และด้านข้อมูลสารสนเทศอื่นๆผู้วิจัยจึงทำการพัฒนาผู้บังคับบัญชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่โดยใช้กระบวนการนิเทศการทำงานแบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหา 2) แนวคิด ทฤษฎี 3) กำหนดคุณทวิวิธีในการปฏิบัติงาน 4) สร้างประสานพัฒนาทีมงาน 5) การปฏิบัติการณ์เทศ 6) สรุปผลการปฏิบัติงาน ผลที่เกิดขึ้นทำให้ผู้บริหารและครูที่เป็นผู้บังคับบัญชามีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ทองเปลว แวงโสธรณ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครพนม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านบุคลากรและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆอยู่ในระดับปานกลางปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ด้านงานพัสดุและด้านงานทะเบียนอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ ครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครพนม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ ครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครพนม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่อยู่ในสังกัดต่างกันมีความเห็นต่อสภาพการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือโดยรวมทุกด้านแตกต่างกัน

อศวัชย์ อ่อนนาเรนทร์ (2548) ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการพระราชดำริเพื่อเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสต่าง ๆ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า สภาพการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีในโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการพระราชดำริ กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ มีสภาพการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ พบว่าอยู่ในระดับมาก ปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการพระราชดำริ ในทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

เมธี ศรีคำ (2552) ได้ทำการวิจัยการจัดการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี สามัญรุ่นใหญ่ พบว่าสภาพการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ-เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิต่างลูกเสือ ประสบการณ์การทำงาน และขนาด

โรงเรียนพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะอยู่ในระดับมาก ส่วนครูมีทักษะอยู่ในระดับปานกลางและการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

มิลเลอร์ (Miller. 1982 ; อ้างถึงในทรงศักดิ์ จารุมาศ. 2544) ได้ทำการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับขบวนการลูกเสือในประเทศอังกฤษในรัชสมัยพระเจ้าเอ็ดเวิร์ด ขณะเกิดวิกฤติเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่และเกิดสงครามที่เมืองบัวร์ บุคนั้นต้องปฏิรูปสังคมอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งวินัยของสังคม พบว่าขบวนการลูกเสือเกิดขึ้นในช่วงนี้ซึ่งปรากฏเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่วิกฤติหนักในประวัติศาสตร์อังกฤษ เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่ชาวอังกฤษจำนวนมากรู้สึกว่าการนิยามทางสังคมแบบดั้งเดิมของประเทศอังกฤษแบบวิกตอเรียกำลังจะกลายเป็นสิ่งที่ผิดยุคผิดสมัยไปแล้ว จึงได้แสวงหาค่านิยมใหม่ๆ ให้เข้ากับระบบสังคมและเศรษฐกิจแบบวิทยาศาสตร์ ขบวนการลูกเสือปรากฏเป็นรูปร่างร่องรอยสุดท้ายของค่านิยมวิกตอเรียและเป็นเจตคติทางสังคมและจิตวิทยาของศตวรรษที่ 20 ที่เกิดขึ้นใหม่เมื่อสมาชิกที่เป็นคนชั้นสูงของสังคมวิกตอเรียได้ก่อตั้งขบวนการลูกเสือ ขบวนการนี้ก็เป็นตัวแทนความพยายามอย่างกระตือรือร้นที่จะรักษาระเบียบสังคมในกระบวนการละลายพฤติกรรมไม่เหมาะสมในสังคม ผลการวิเคราะห์ความก้าวหน้าของขบวนการลูกเสือเกี่ยวกับความสำเร็จอย่างรวดเร็วและผู้ที่ทำหน้าที่ผู้นำขบวนการได้คำตอบว่าได้ใช้เทคนิคหลากหลายซึ่งแสดงให้เห็นขบวนการมวลชนมากมายในศตวรรษที่ 20 และมีคำถามคำถามต่อเนื่องอีกหลายข้อที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของขบวนการลูกเสือ สรุปได้ว่าการศึกษาครั้งนี้อาศัยแหล่งต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์สถานอังกฤษ บ้านลอร์ดเบเคน-เพาเวลล์ ในกรุงลอนดอนและห้องสมุดลอนดอนประจำท้องถิ่นหลายแห่งและได้ใช้รายงานเกี่ยวกับการเงินตัวเลขผู้เข้าร่วมขบวนการและลายมือต้นฉบับเดิมจำนวนมาก ซึ่งหลายอย่างไม่เคยพิมพ์ที่ไหน

ไคลน์เฟลด์ (Kleinfeld. 1983 ; อ้างถึงในทรงศักดิ์ จารุมาศ. 2544) ได้ทำการวิจัยทางการศึกษาของสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 13 เมษายน ค.ศ. 1983 ที่แคนาดา สรุปว่าความรับผิดชอบช่วยเหลือสังคม การบริการต่างๆ เป็นแนวทางและพื้นฐานที่สำคัญในการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่จากการสังเกตและการสำรวจหน่วยงานที่รับผิดชอบลูกเสือ สมาชิกและผู้ปกครอง 2 สโมสรลูกเสือ 2 กอง พบว่าหน่วยงานที่ช่วยเหลือสังคม มีความรับผิดชอบบริการงานที่จะเป็นพื้นฐานการวางรากฐานชีวิตจะประสบความสำเร็จแต่ที่สำคัญจะต้องมีการสอนอย่างจริงจังมีประสบการณ์และความชำนาญในด้านการสอน ไม่ใช่สอนทุกสิ่งทุกอย่างหรือทั้งหมดจะต้องมีการวางแผนและวางโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้กำกับกองลูกเสือจะต้องเข้าใจสามารถวางแผนจัดโปรแกรมการทำงานได้เป็นอย่างดี สำหรับกลุ่มสมาชิกที่มีความพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ต้องทำความสมัครใจและตั้งใจจริงรับผิดชอบ ส่วนใหญ่ผู้ปกครองและเด็ก ๆ จะชอบกลุ่มนี้เพราะอุดมมุ่งหมายจะช่วยเหลือและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น

เมอริยอง (Moreillon. 1990 ; อ้างถึงในสุนทร พัด. 2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องลูกเสือ ให้บริการหนังสือบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ เมื่อปี ค.ศ.1990 ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ สรุปได้ความว่า การลูกเสือได้ขยายออกไปในขบวนการคนหนุ่มอย่างกว้างขวางทั่วโลก จุดหมายของลูกเสือคือการช่วยเหลือในด้านสุขภาพร่างกาย สติปัญญา สังคม และการพัฒนาจิตใจของคนหนุ่ม การร่วมมือกันพัฒนา เป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการฝึกอบรมลูกเสือจึงมีอาชงหลีกเลี่ยงการทำทายเกี่ยวกับการรณรงค์การรู้หนังสือได้ หากมีการฝึกอบรมและการจัดการที่ดี ลูกเสือสามารถจัดโปรแกรมการรู้หนังสือได้ก้าวหน้าเป็นอย่างดีและพวกเขาสามารถช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมซึ่งใช้ความรู้ใหม่ ๆ ได้ ลูกเสือได้จัดโปรแกรมการเรียนรู้หนังสืออย่างกว้างขวางที่อินโดนีเซีย ซึ่งได้มีการจัดการฝึกอบรมการรู้หนังสือ มีศูนย์การศึกษา การฝึกอบรมด้านอาชีพ และโปรแกรมอื่น ๆ อีกมากมาย พวกเขาถูกเลือกที่เข้ารับการฝึกอบรมในขั้นสูงขึ้นและได้ใช้ทักษะในการเรียนรู้ในประเทศไฮติ อินเดียนั้น ลูกเสือชาย-หญิงได้ร่วมมือกัน ในโครงการเรียนรู้หนังสือในบังกลาเทศ ปากีสถาน เบนิน เซเนกัล บูร์กินาฟาโซ เคนยา โบลิเวีย ซาอุดีอาระเบีย ได้จัดพิมพ์หนังสือคู่มือจำนวน 4 เล่มเพื่อช่วยให้กลุ่มลูกเสืออื่น ๆ สามารถเรียนรู้หนังสือได้เป็นอย่างดี

คีน (Dean. 1993 ; อ้างถึงในเมธิ ศรีคำ. 2552) ได้ทำวิจัยเรื่องประวัติขบวนการลูกเสือในอเมริกาจากเริ่มแรกในปี 1910 จนถึงปี 1990 จากเมื่อผู้นำขบวนการลูกเสือเข้ามาในอเมริกาจนถึงปัจจุบันผู้ก่อตั้งและผู้นำขบวนการได้พิจารณาเห็นว่าลูกเสือเป็นการศึกษาและเป็น โปรแกรมสร้างนิสัยบุคคลที่เข้าถึงเรื่องราวประชากรวัยลูกเสืออย่างไรก็ตามการลูกเสือถูกปล่อยปละละเลยจากโรงเรียนของเราที่มีการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและสถาบันการศึกษาในอเมริกาการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการลูกเสือและบอกเล่าว่าการลูกเสือมีอยู่ใน 3 ส่วนคือการลูกเสือจากปี 1910 จนถึงตอนเริ่มสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี 1942 เรื่องราวที่เขียนขึ้นจากความทรงจำของนักวิชาชีพลูกเสือ

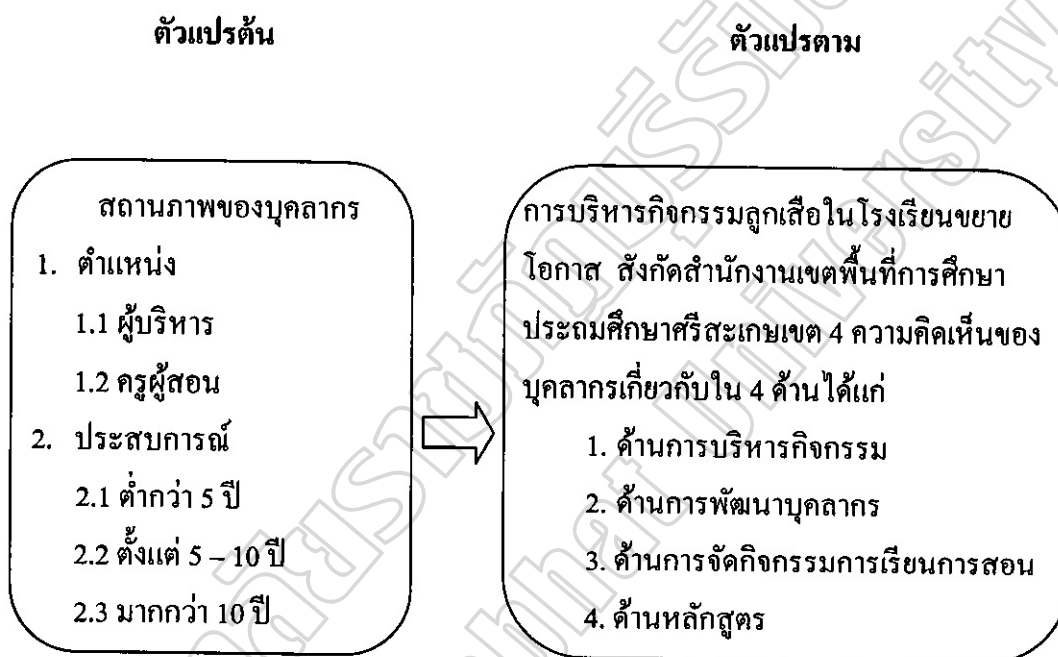
แบรกก์ (Bragg. 1996 ; อ้างถึงในบุญสิน ใสสอด. 2539) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องประวัติลูกเสือในประเทศแคนาดา จากปลายศตวรรษที่ 19 จนถึงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้รับความเข้าใจว่าความเป็นชายนั้นได้รับคำนิยามจากผู้แต่งและผู้สนับสนุนขบวนการลูกเสือว่าอย่างไร ในเบื้องต้นที่ใช้คู่มือลูกเสือและหนังสือส่งเสริม นั้น การวิจัยครั้งนี้ได้แย้งว่าขบวนการได้ขบวนการได้ให้นิยามภาพลักษณ์ของวัยผู้ใหญ่ไว้อย่างชัดเจน สำหรับชาวแคนาดาในช่วงที่ในช่วงเวลาที่โครงสร้างของความเป็นชายที่รับรู้ว่าอยู่ในสภาพการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอขบวนการลูกเสือไม่เพียงแต่เสนอสถานที่หลบหนีสำหรับวิกฤติความเป็นชายเท่านั้น แต่ยังได้ช่วยเปลี่ยนภาพลักษณ์ของสถานที่หรือบทบาทของผู้ใหญ่เพศชาย ให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้นในสังคม ศตวรรษที่ 20 ประกฏว่าในเขตพื้นที่การศึกษาครั้งนี้ อาจจะไม่ให้ความเข้าใจในประสบการณ์ในอดีตของลูกเสือแต่ละคนก็พยายามทำให้เข้าใจง่ายขึ้นเกี่ยวกับวิธีการที่ชาวแคนาดาบางคนพยายามให้คำนิยามของคำว่าวัยผู้ใหญ่เป็นที่ยอมรับแล้วนำทางชีวิตของพวกเขาไปตามโครงสร้างเหล่านั้น

ฟรานซิส (Francis, 2002 ; อ้างถึงในสุริย์ บุญรักษา, 2544) ได้วิจัยลูกเสือและสมาชิก 4H ของรัฐยูทาห์เพื่อกำหนดผลกระทบที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับองค์กรเยาวชนมีต่อภาวะผู้นำและการพัฒนาทักษะชีวิตของพวกเขาเหล่านี้ วิธีการศึกษาใช้แบบวัดภาวะผู้นำและการพัฒนาทักษะชีวิตซึ่งคอร์มันดีและซีฟเวอร์ได้พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยพบว่าคะแนนแบบวัดเฉลี่ยของลูกเสือเท่ากับ 69.65 และ 69.14 สำหรับสมาชิก4H ผู้ร่วมวิจัย 4H บ่งชี้ว่าได้ประโยชน์ปานกลางถึงมากในทุกด้านของแบบสำรวจด้วยแบบวัดของภาวะผู้นำของเยาวชนและการพัฒนาทักษะชีวิต ยกเว้นด้านเดียวคือสามารถกำหนดความต้องการได้ ซึ่งสมาชิกเหล่านี้ให้คะแนนเป็นที่ประเภทที่มีการพัฒนาเล็กน้อย ผลการวิเคราะห์แบบสำรวจเป็นรายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านภาวะผู้นำและทักษะสูงสุด 3 อันดับแรกคือในข้อที่มีบุคลิกภาพเป็นกันเอง เข้ากับคนอื่นได้ และเคารพคนอื่นส่วนข้อที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยด้านภาวะผู้นำและทักษะชีวิตต่ำที่สุด คือรู้จักกาลเทศะ ใช้การคิดอย่างมีเหตุมีผลและกำหนดความต้องการได้

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้นจึงเห็นได้ว่าในประเด็นที่แตกต่างกันออกไปทั้งด้านเนื้อหา กรอบแนวความคิดในการศึกษาระดับที่ศึกษาและสถานที่ที่ศึกษาในการบริหารงานจะให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีจุดเริ่มต้นมีกระบวนการที่เป็นขั้นเป็นตอนในการจัดกิจกรรมลูกเสือซึ่งกิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมที่มุ่งฝึกทักษะเด็กและเยาวชนของชาติ ให้เป็นผู้ที่แข็งแกร่งทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคมและสติปัญญา ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในครั้งนี้ผู้ศึกษามีความสนใจต้องการศึกษาระดับการบริหารกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4 จะให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ นั้นจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องวางแผนประสานงานกันอย่างทั่วถึง การวางบุคลากรในการสอนกิจกรรมการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเป็นที่สนใจ การระดมจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมตลอดจนการส่งเสริมให้แรงกระตุ้นเพื่อนร่วมงานให้เกิดขวัญกำลังใจรวมทั้งการประเมินผลที่มีระเบียบแบบแผนเพื่อหาข้อสรุปและเป็นแนวทางที่พัฒนาสู่ความยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ใน 4 ด้านได้แก่ ด้านการบริหารกิจกรรม ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย